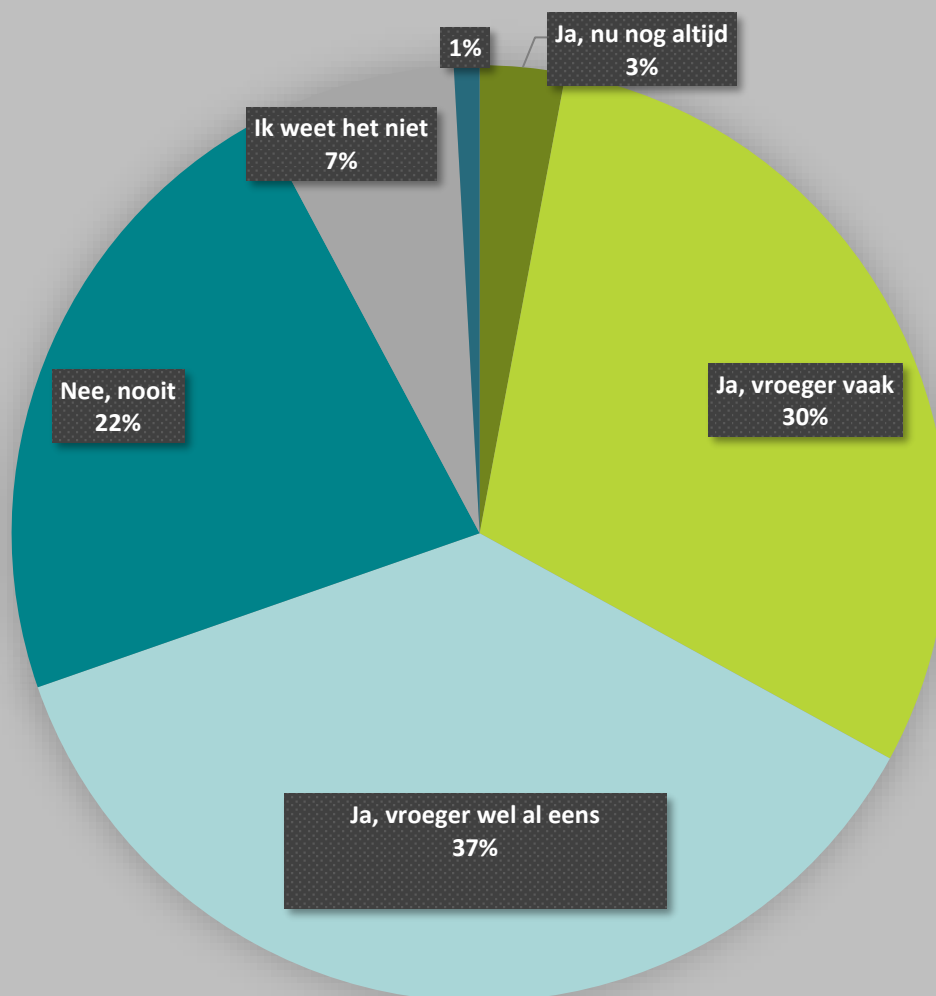

Ben je ooit gepest geweest? (N= 679)

Wat betekent pesten voor jongeren?

De week tegen pesten 2022

De week tegen pesten!

Wat zeggen de Waddist-cijfers gebaseerd op een set van 27 vragen?

70% van de Waddisters geven aan dat ze vroeger al gepest zijn geweest. De cijfers liegen er niet om, het is confronterend om te zien dat meer dan één op de twee Waddisters al gepest werd in hun leven. Het belang van het thema pesten onder de aandacht te brengen en het belang van inzetten op proactieve en reactieve maatregelen bij pesten wordt hierbij des te meer benadrukt.

Meer dan drie kwart van de Waddisters zegt dat er een duidelijk verschil is tussen pesten en plagen. Pesten zien de jongeren als beledigen, kwetsen, bedreigende foto's of kwetsende opmerkingen sturen, maar ook schoppen, slaan en duwen of materiaal beschadigen, stelen of verstoppen.

44% van de Waddisters zou opkomen voor de persoon die gepest wordt of het melden aan een persoon die er iets kan aan doen zoals bijvoorbeeld een leerkracht, opvoeder, hulpverlener, trainer of leider. Ongeveer 1/5de van de Waddisters houdt zich erbuiten. Ze willen er niets mee te maken hebben, ze hebben schrik om zelf slachtoffer te worden of ze weten niet wat ze moeten doen. Medestaanders hebben nochtans een heel belangrijke rol om het pesten tegen te gaan (Colpin & Deboutte, 2017). Het is belangrijk voor toekomstige campagnes dat men zich bewust is van het feit waarom jongeren zich erbuiten houden wanneer ze zien dat er gepest wordt en daarrond te sensibiliseren. Slechts 1% geeft aan dat ze zelf mee zouden pesten wanneer ze dit zien.

“Hulp zoeken bij vrienden, lief, ouders of een andere volwassene” is het antwoord dat het vaakst wordt gekozen wanneer je de Waddisters vraagt wat ze zouden doen als ze gepest worden. Opmerkelijk is dat het antwoord “zich afzonderen van iedereen” ook heel vaak gekozen wordt. Eén op de vier jongeren zou professionele hulp zoeken. Toch zien we nog een alarmerende groep van één op de vijf Waddisters die niet weet wie hen kan helpen als ze gepest worden. Opvallend is dat jongens vaker de persoon die pest zouden confronteren of zich er niets van zouden aantrekken dan meisjes. Meisjes zouden zich dan vaker afzonderen of hulp zoeken bij een volwassene wanneer ze gepest worden dan jongens.

Meer dan de helft van de Waddisters vindt dat de school het pestgedrag meestal niet tot zelfs nooit goed aanpakt. De jongeren onder de 15 jaar zijn beduidend enthousiaster over de aanpak van het pestgedrag op school dan de jongeren die al wat ouder zijn dan hen. De begeleiders of leerkrachten merken het pesten vaak niet op volgens de jongeren. De Waddisters zouden het liefst hebben dat de persoon die gepest wordt, wordt geholpen en dat de personen die pesten daarover worden aangesproken. Ook geven ze aan dat de ouders of voogd van de pester mogen aangesproken worden en de personen die pesten gestraft mogen worden. Ze geloven erin dat het betrekken van een volwassene het meest helpt tegen pestgedrag. Eén op de drie Waddisters kiest voor erover praten met de hele groep als oplossing tegen het pestgedrag.

De Waddisters uit het BSO hebben een iets meer uitgesproken mening over wat ze verwachten dat de leerkracht onderneemt wanneer er sprake is van pestgedrag in de klas of op school. Ze wensen dat de pester gestraft wordt, de gepeste geholpen wordt en ook dat er een groeps gesprek volgt over het pestgedrag. Uit de antwoorden blijkt ook dat Waddisters uit het BSO vaker aangeven gepest te worden dan jongeren in andere opleidingsstromen, online pestgedrag zou vaker voorkomen in deze en het TSO. Ze geven ook aan vaker gemene berichten te krijgen. Deze groep jongeren geeft ook opvallend vaker aan dan de anderen nog nooit iemand gepest te hebben of het niet te weten.

Op de vraag of de Waddister zelf al iemand gepest heeft, antwoordt één op vier jongeren dat ze dit al minstens één keer gedaan hebben. Jongens rapporteren vaker dan meisjes een keer gepest te hebben.

“Pesten is een groepsgebonden gedrag, toont onderzoek van de afgelopen 15 jaar. Pesters hebben een uitgesproken behoefte om er bij te horen, van betekenis te zijn”, aldus expert Gie Deboutte, voorzitter van het Vlaams Netwerk Kies kleur tegen Pesten. Een goede groeps sfeer is dus het sterkste wapen tegen pesten. Uit onderzoek blijkt dat een goede groeps sfeer essentieel is voor het welzijn en het leerproces van jongeren. Bijna drie kwart van de Waddisters geeft aan verlegen en onzeker te zijn wanneer ze in een nieuwe groep terecht komen. Wat hebben Waddisters nodig om zich goed te voelen in een groep? Ongeveer drie kwart van hen geeft aan mensen nodig te hebben bij wie ze kunnen lachen, die interesse tonen in hen, die hen begrijpen en bij wie ze terecht kunnen met problemen. Geaccepteerd worden om wie je bent, meegevraagd worden, in vertrouwen genomen worden en interesse voelen zijn elementen die de Waddisters het gevoel geven ergens bij te horen. Het spreekt voor zich dat leerkrachten, begeleiders of leiders een heel belangrijke rol in het positief beïnvloeden van de groeps sfeer.

We kunnen besluiten dat pesten nog vaak voorkomt onder jongeren. We moeten dus blijvend en proactieve en reactieve maatregelen nemen bij pesten. Proactief is het inzetten op een goede en positieve groeps sfeer van uitermate belang om pesten te voorkomen. Reactief is het van belang dat jongeren weten wat ze kunnen doen als ze gepest worden of als ze zien dat iemand gepest wordt. Jongeren zien de vrienden, ouder, begeleider en leerkracht als een heel belangrijke partner om te helpen wanneer ze gepest worden of zien dat er gepest wordt.

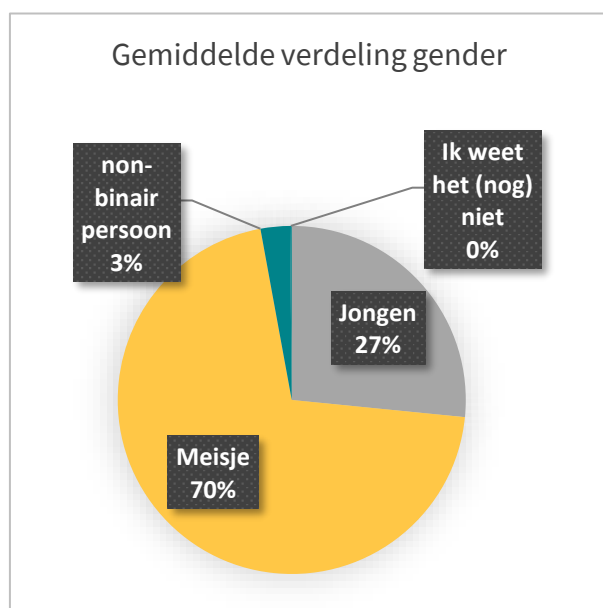
Conclusie:

- Pesten is nog altijd een heel actueel thema: 68% van de Waddisters voelt zich soms tot vaak uitgesloten, 70% wordt gepest of is al gepest geweest en 58% merken online pestgedrag op.
- 44% van de jongeren komen op voor iemand die gepest wordt en 70% geeft aan dat vrienden kunnen helpen bij pesten. Dit toont het belang van peer relaties aan.
- Waddisters geven aan dat volwassenen (begeleiders, leerkrachten) mensen zijn die pestgedrag zouden kunnen oplossen, maar ze geven ook aan dat pestgedrag nog niet altijd goed aangepakt wordt door de school en dat monitoren, leerkrachten en begeleiders pestgedrag vaak niet opmerken. Om pesten aan te pakken moet iedereen dus actie ondernemen, en niet enkel de jongeren!

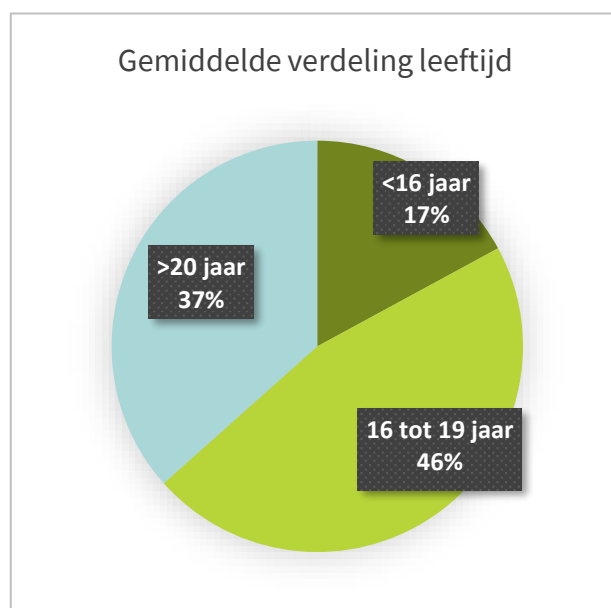
Demografische variabelen

In de periode van januari en februari 2022 is er een set van vragen gesteld om het thema ‘pesten’ in beeld te brengen. Deze vragen zijn deels gebaseerd op het HBSCO-onderzoek (Health Behavior in School-aged Children), deels ingezonden door Waddisters en deels opgesteld door jongerenorganisatie Tumult, Pimento en WAT WAT (Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten).

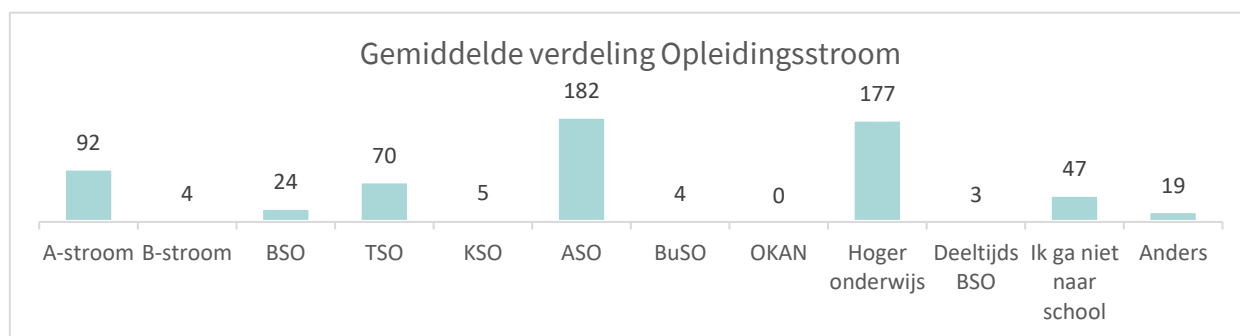
In deze periode zijn er gemiddeld 640 Waddisters die de vragen beantwoorden en dit met een spreiding van 29 (de mate waarin het aantal deelnemers verschilt van vraag tot vraag). De meisjes zijn in de meerderheid: gemiddeld antwoorden 167 jongens tegenover gemiddeld 443 meisjes (Figuur 1). In vergelijking met de periode van november/december zien we een lichte stijging in het voordeel van de jongens. Er zijn 17 Waddisters die kiezen voor de categorie ‘non-binair en 2 tot 3 jongeren die aangeven ‘nog niet te weten’ wat hun gender is. Dit betekent een daling van de jonge Waddisters in het voordeel van de +20-jarigen. Daarnaast zien we dat ongeveer de helft van de Waddisters zich in de leeftijdscategorie 16 tot 19 jaar bevindt (Figuur 2). Iets minder dan 1/3de is ouder dan 20 en ongeveer 1/4de is jonger dan 16 jaar. Dit betekent een lichte daling van de jonge Waddisters in het voordeel van +20-jarigen. De meeste van de Waddisters volgen ASO (Algemeen secundair onderwijs) of hoger onderwijs (Figuur 3). De vertegenwoordiging vanuit BSO (Beroepssecundair onderwijs) of Buso (Buitengewoon secundair onderwijs) blijft zeer laag. Wanneer we kijken naar provincie, dan zien we dat meer dan een kwart van de Waddisters uit Oost-Vlaanderen komen, gevolgd door een kwart uit Antwerpen. De provincies West-Vlaanderen, Limburg en zeker Brussel zijn het laagst vertegenwoordigd.

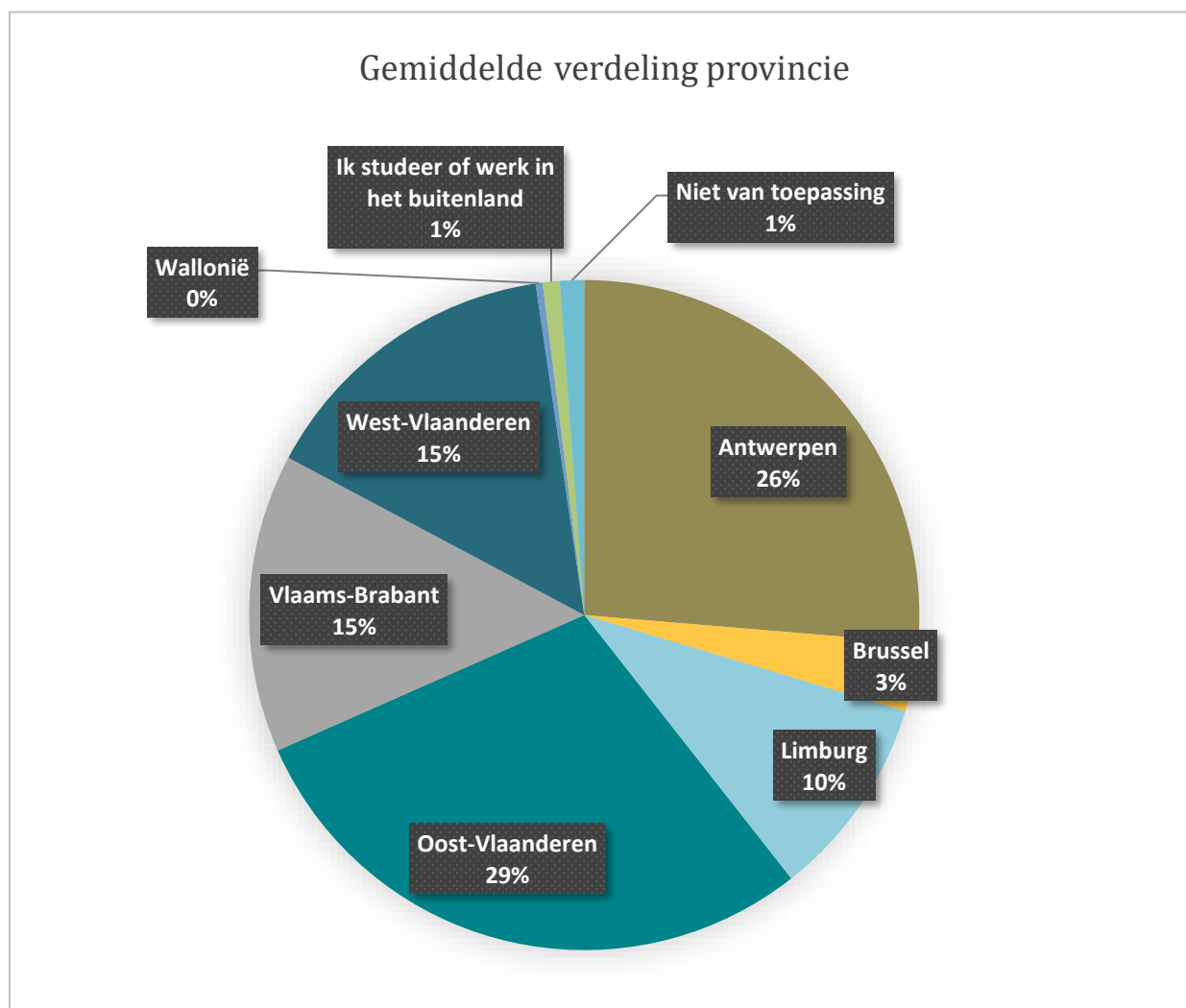
Figuur 1

Figuur 2

Figuur 3

Figuur 4

In het rapport vind je alle vragen die we aan de jongeren stelden omtrent het thema pesten. De antwoorden geven we geanalyseerd weer in een korte samenvatting en bijhorende grafieken. Indien we bepaalde categorieën of variabelen niet vermelden in de grafieken, betekent dit dat daar geen duidelijk verschil merkbaar was.

Groeps sfeer

“Pesten is groepsgebonden gedrag, toont onderzoek van de afgelopen 15 jaar. Pesters hebben een uitgesproken behoefte om erbij te horen en van betekenis te zijn”, aldus expert Gie Deboutte, voorzitter van het Vlaams Netwerk Kies kleur tegen Pesten. Een goede groep is dus het sterkste wapen tegen pestgedrag. Uit onderzoek blijkt dat een goede groeps sfeer essentieel is voor het welzijn en het leerproces van jongeren.

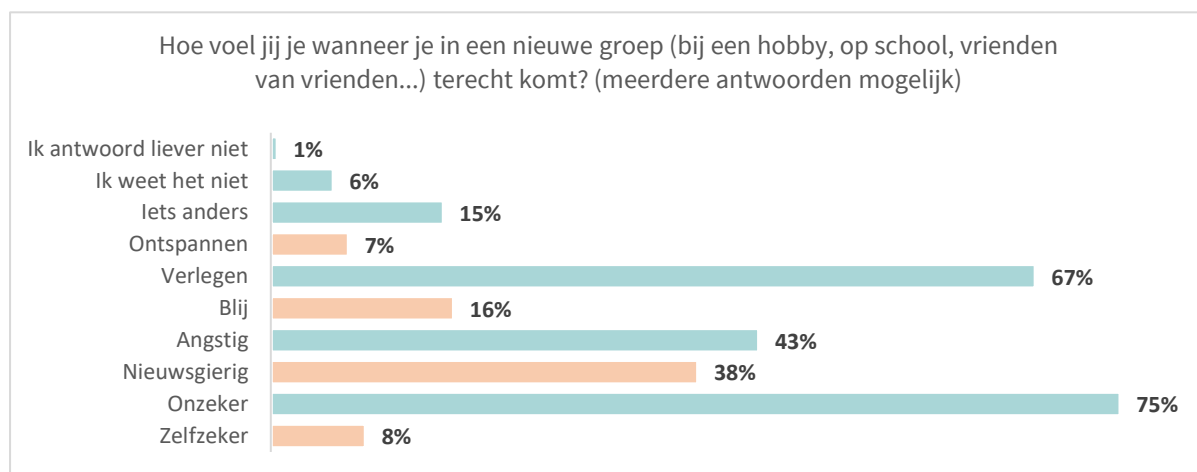
Verschillende vragen binnen deze cluster zijn gesteld door jongeren zelf (Waddisters) en door jeugdwerkorganisatie Tumult.

Wij vroegen Waddisters ...

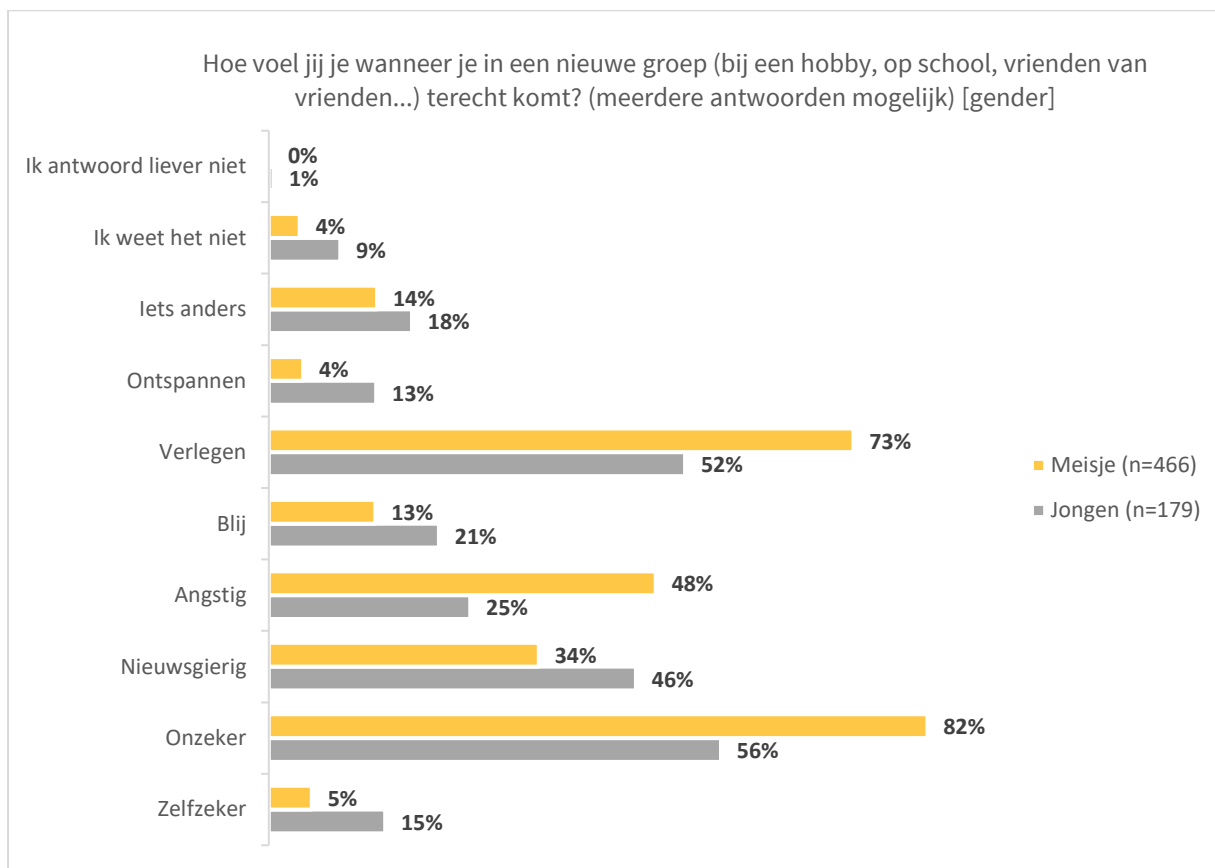
Hoe voel jij je wanneer je in een nieuwe groep (bij een hobby, op school, vrienden van vrienden...) terecht komt? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=671)

Op de vraag “Hoe voel jij je wanneer je in een nieuwe groep terecht komt?”, antwoordt bijna 3/4 van de Waddisters (Figuur 5): ‘Verlegen’ en ‘onzeker.’. Ook de andere negatieve antwoordoptie ‘angstig’ werd bijna door de helft van de Waddisters aangeduid. Er wordt opvallend minder gekozen voor de positieve antwoordopties ‘ontspannen’, ‘blij’ en ‘zelfzeker’ met uitzondering van ‘nieuwsgierig’, een gevoel dat toch nog door een kleine helft van de Waddister ervaren wordt in een nieuwe groep. De meisjes (

Figuur 6) ervaren duidelijk veel meer negatieve emoties in nieuwe groepen dan de jongens, zij scoren telkens tot wel 20% hoger op negatieve emoties. De jongens ervaren beduidend vaker dan de meisjes positieve emoties en dit met een verschil van gemiddeld 10%.

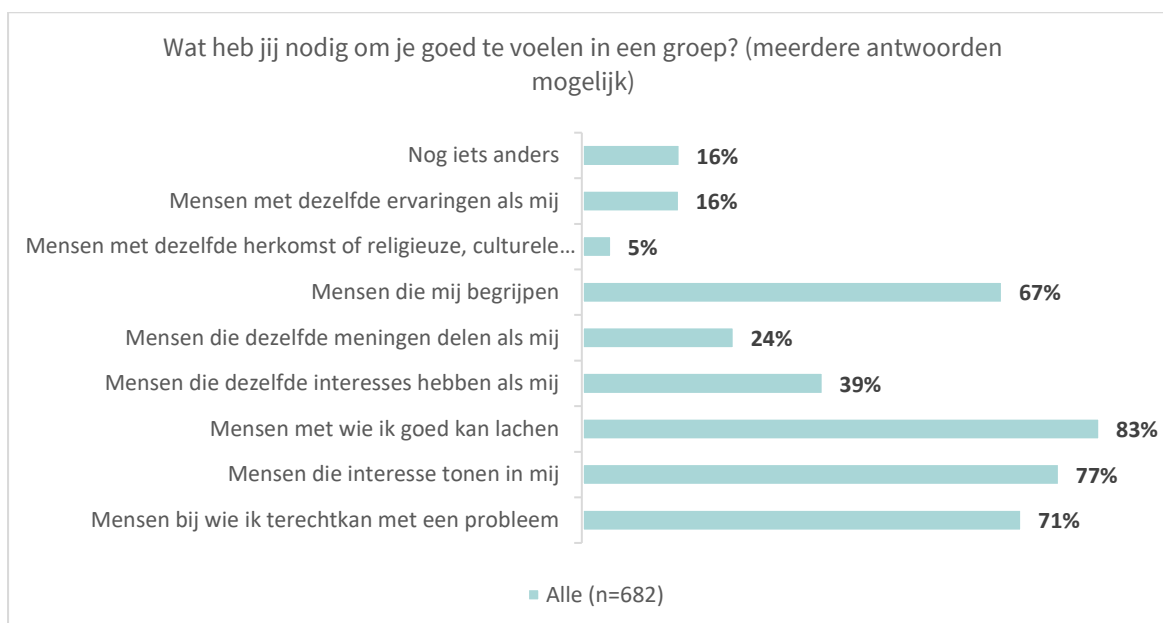
Figuur 5

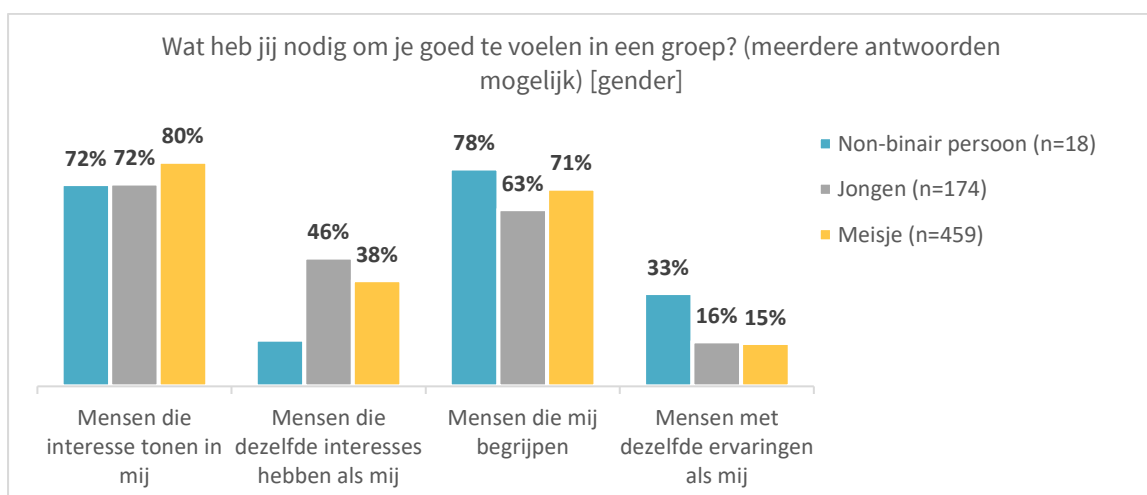
Figuur 6

Wat heb jij nodig om je goed te voelen in een groep? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=682)

Wat hebben de Waddisters nodig om zich goed te voelen in een groep? De Waddisters (Figuur 7) geven aan dat ze mensen nodig te hebben met wie ze kunnen lachen, die interesse tonen in hen, die hen begrijpen en bij wie ze terecht kunnen bij problemen. Deze antwoordmogelijkheden werden het meest gekozen. Het hebben van dezelfde ervaringen en dezelfde mening is voor slechts 24 % van hen belangrijk. Voor slechts 5 % van de Waddisters is het delen van eenzelfde herkomst of religieuze, culturele of sociale achtergrond een belangrijke voorwaarde om zich goed te voelen in een groep. We zien geen opmerkelijke verschillen voor leeftijd of voor geslacht, behalve dat het voor de meisjes net iets belangrijker lijkt dat er interesse getoond wordt en voor de Jongens dat er een interesse gedeeld wordt (Figuur 8). Voor non-binaire jongeren lijkten de factoren ‘mensen die mij begrijpen’ en ‘mensen met dezelfde ervaringen’ toch belangrijker te zijn om zich goed te voelen in een groep dan voor andere jongeren. Maar enige voorzichtigheid is hier geboden, aangezien het maar gaat over 18 jongeren. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom en leeftijd.

Figuur 7

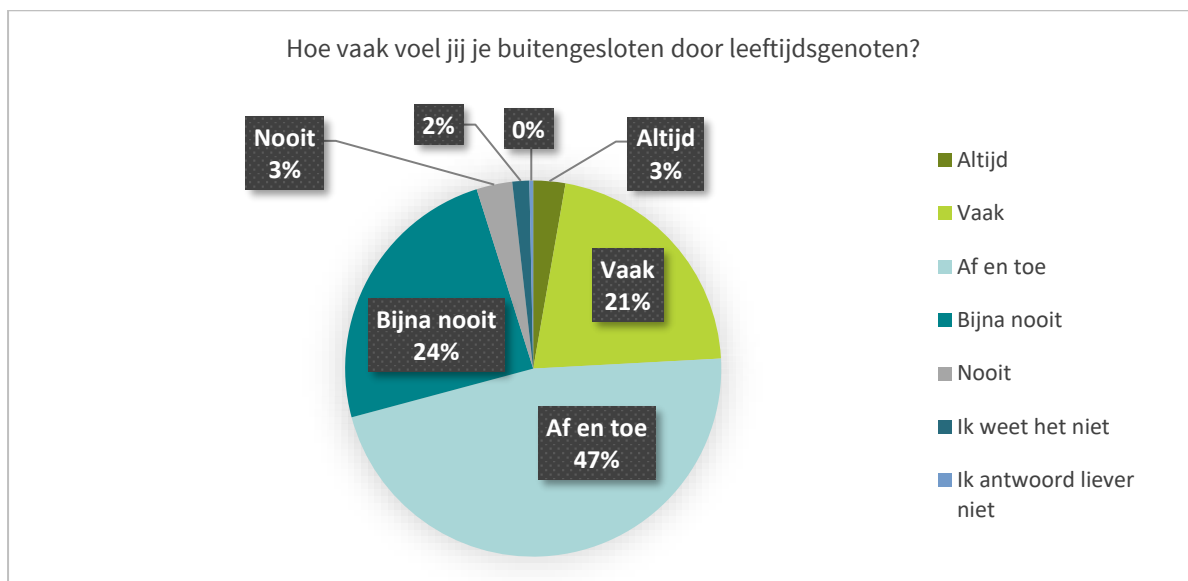

Figuur 8

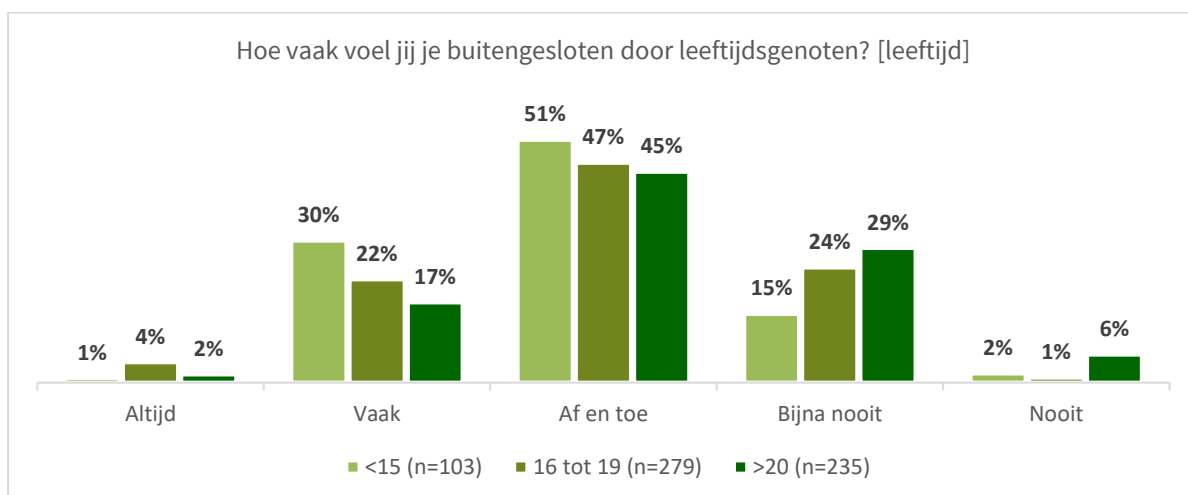
Hoe vaak voel jij je buitengesloten door leeftijdsgenoten (N= 617)

De helft van de Waddisters (Figuur 9) geeft aan af en toe het gevoel te hebben buitengesloten te worden. Eén kwart ervaart dit gevoel zelfs vaak tot altijd. We zien wel dat dit gevoel buitengesloten te worden minder ervaren wordt door de oudere Waddisters (Figuur 10). Daarnaast zien we dat de meisjes (Figuur 11) opmerkelijk meer dan de jongens het gevoel hebben buitengesloten te worden door leeftijdsgenoten. Wanneer we kijken naar opleidingsstroom (Figuur 12) dan blijkt het gevoel buitengesloten te worden meer voor te komen bij jongeren uit het BSO. We moeten echter voorzichtig zijn met deze conclusie, aangezien het hier slechts gaat over 18 Waddisters.

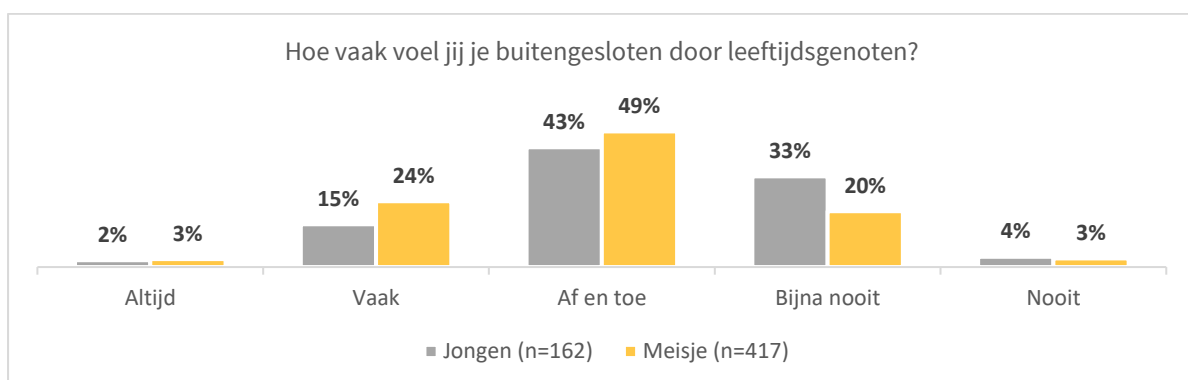

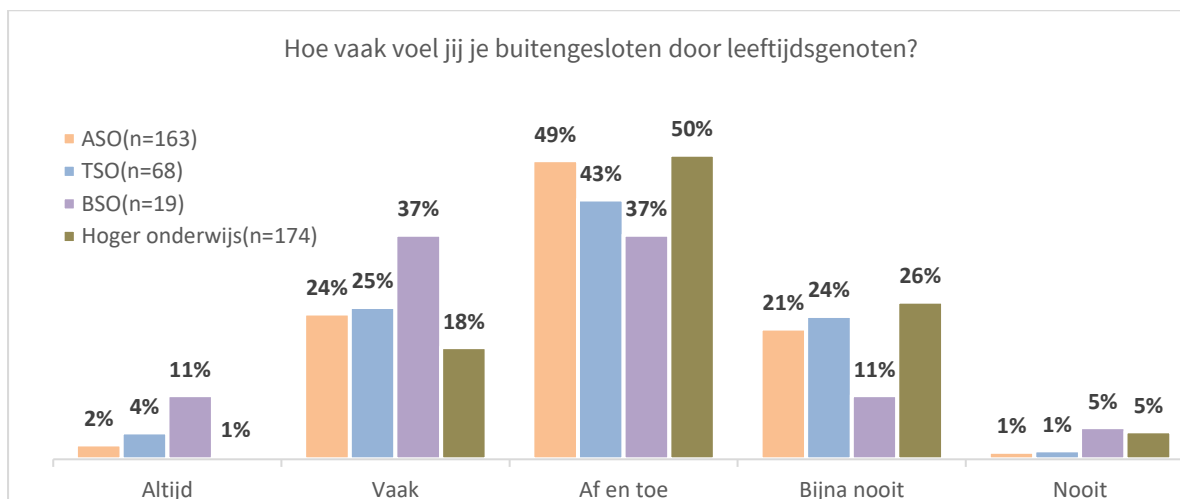
Figuur 9

Figuur 10

Figuur 11

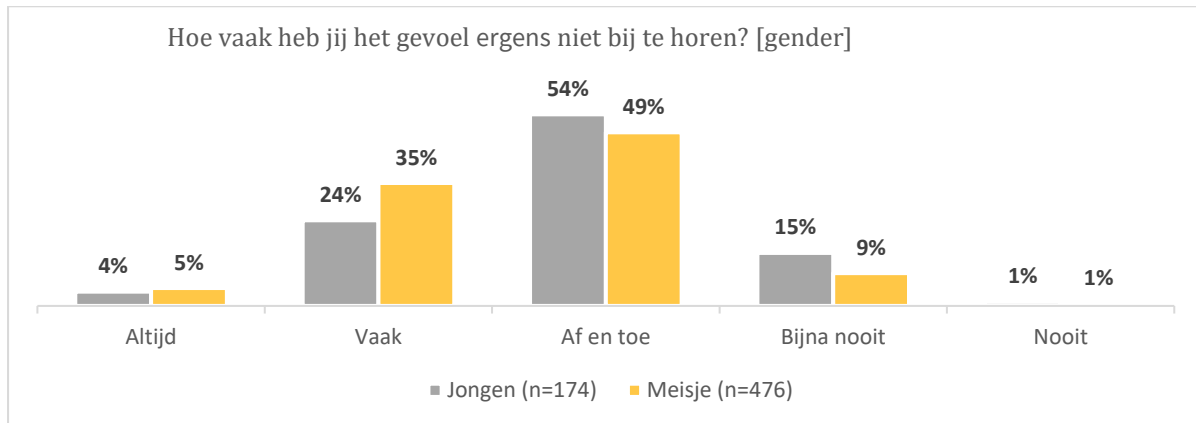
Figuur 12

Hoe vaak heb jij het gevoel ergens niet bij te horen? (N= 682)

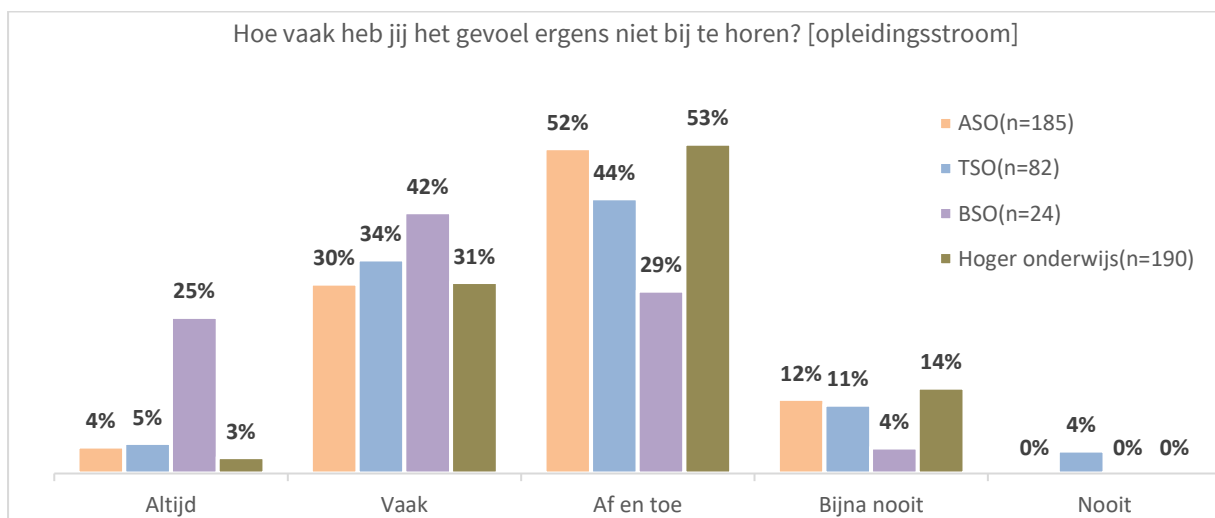
Met een verschil van twee weken werd bovenstaande vraag herhaald, weliswaar licht anders geformuleerd. De resultaten zijn over de gehele lijn vergelijkbaar. De helft van de Waddisters (Figuur 13) ervaart af en toe het gevoel 'ergens niet bij te horen'. Eén kwart ervaart dit gevoel zelfs vaak tot altijd. Opvallend heeft slechts 3% van de Waddister de antwoordoptie nooit aangekruist. Dit wil zeggen dat bijna elke Waddister ooit wel al eens het gevoel heeft gehad 'ergens niet bij te horen'. We zien ook hier dat meisjes (Figuur 14) vaker dan jongens het gevoel hebben 'ergens niet bij te horen', hoewel het verschil tussen jongens en meisjes bij deze vraag kleiner is. Ook zien we opnieuw dat Waddisters uit het BSO (Figuur 15) vaker dan andere Waddisters het gevoel hebben ergens niet bij te horen. Ongeveer 5 van de 18 Waddisters uit het BSO geven aan altijd het gevoel te hebben 'nergens bij te horen'. Maar opnieuw het gaat hier maar over 18 deelnemers en dus kunnen we geen algemene uitspraken doen. We zien geen betekenisvolle verschillen voor leeftijd.

Figuur 13

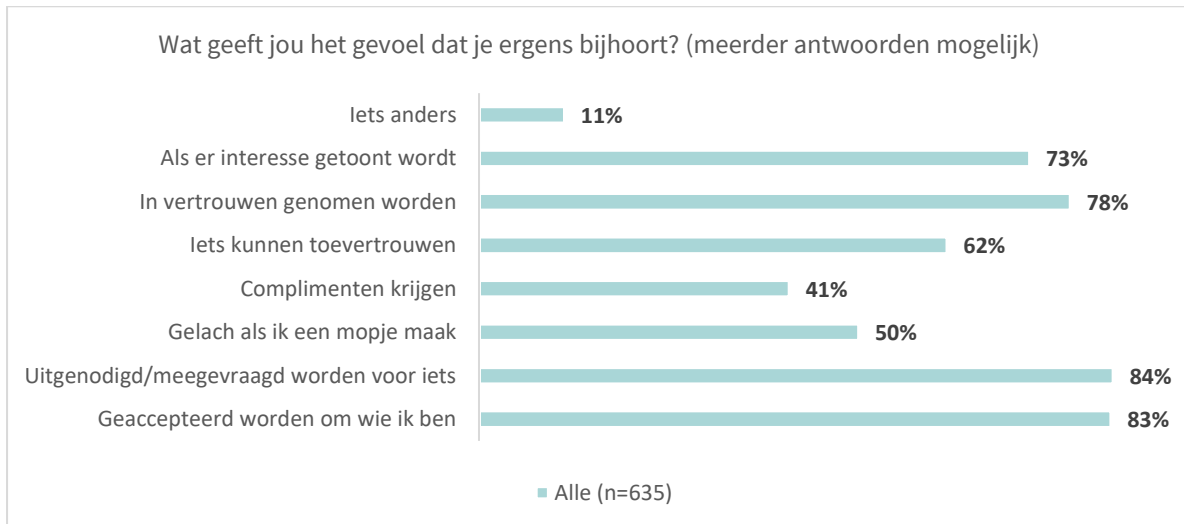
Figuur 14

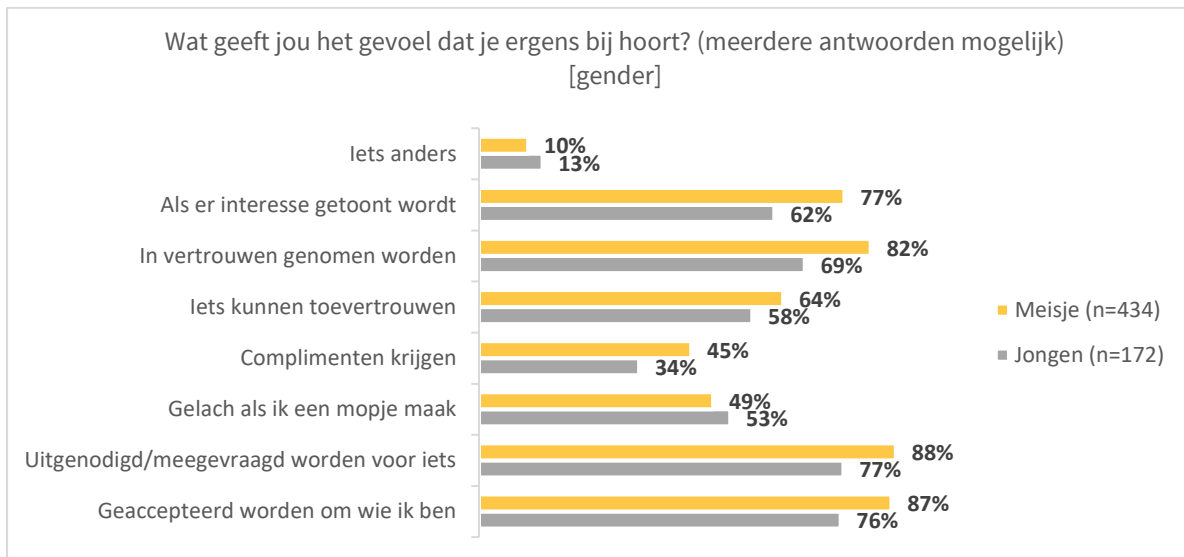
Figuur 15

Wat geeft jou het gevoel dat je ergens bij hoort? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=635)

Geaccepteerd worden om wie je bent (83%), meegevraagd worden (84%), in vertrouwen genomen worden (78%) en interesse voelen (73%) zijn elementen die de Waddisters het gevoel geven ergens bij te horen (Figuur 16). Eén op 10 Waddisters geeft aan dat er toch nog andere elementen zijn die hen het gevoel geven erbij te horen. We zien geen opmerkelijke verschillen voor leeftijd. Voor geslacht (Figuur 17) zien we over de gehele lijn steeds hogere scores voor de meisjes dan voor de jongens. Jongens geven nochtans niet meer dan meisjes aan dat er iets anders is dat hen het gevoel geeft erbij te horen. Het lijkt een interessante vraag voor onderzoek om na te vragen wat jongens het gevoel kan geven om erbij te horen.

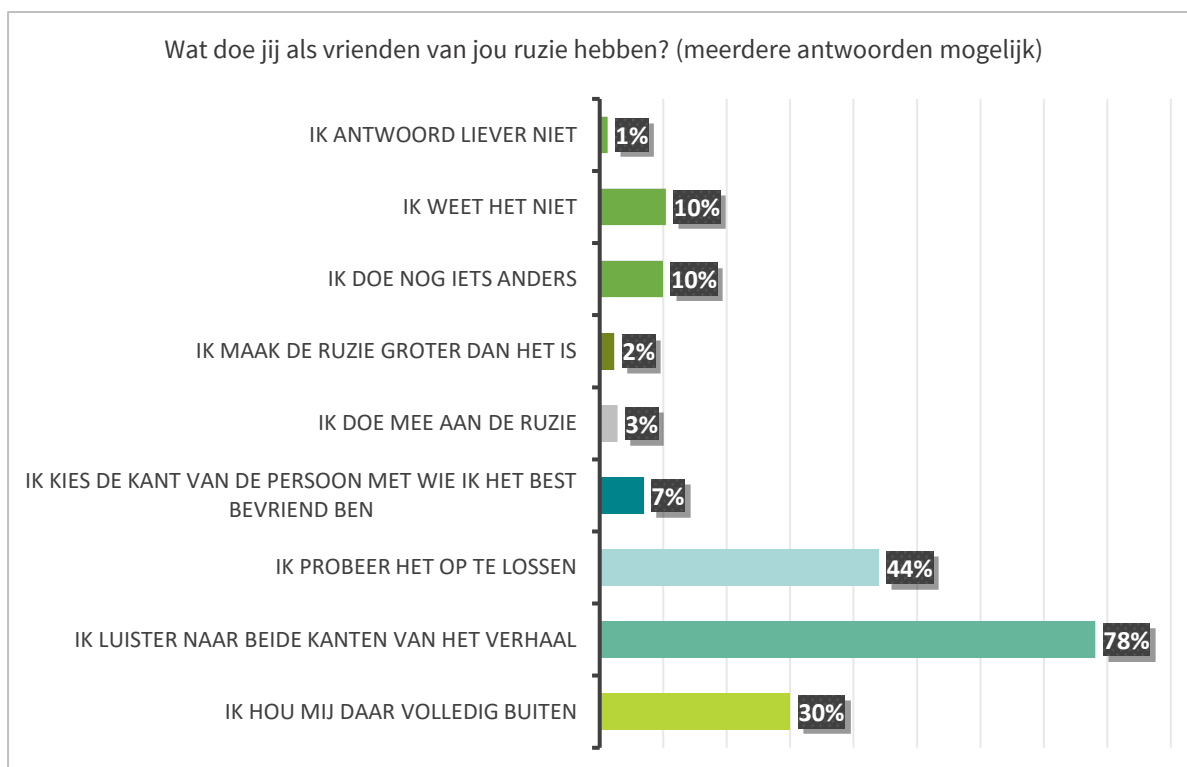
Figuur 16

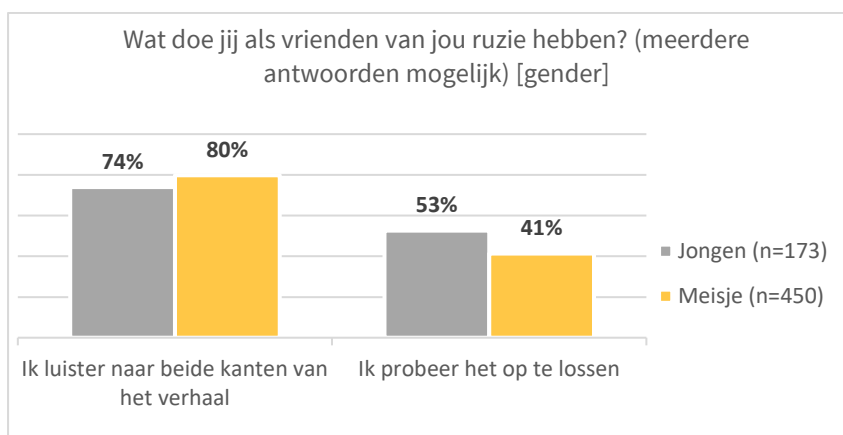
Figuur 17

Wat doe jij als vrienden van jou ruzie hebben? (meerdere antwoorden mogelijk) (N= 653)

Wanneer hun vrienden ruzie hebben gaat drie kwart van de jongeren (Figuur 18) ‘luisteren naar beide kanten van het verhaal’. Een kleine helft probeert ook de ruzie op te lossen. Een kwart van de Waddisters zal er zich eerder buiten houden. Minder dan 1 op 10 van de Waddisters kiest in een ruzie de kant van zijn of haar beste vriend, dit antwoord komt vooral voor bij de groep jonger dan 15 jaar. Gelijklopend met deze trend zien we dat ‘luisteren naar beide kanten van het verhaal’ toeneemt met de leeftijd. Er zijn weinig verschillen voor geslacht. Meisjes (Figuur 19) geven iets meer aan dan jongens te luisteren naar de beide kanten van het verhaal en jongens geven iets meer aan dan meisjes te proberen de problemen op te lossen. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom en leeftijd.

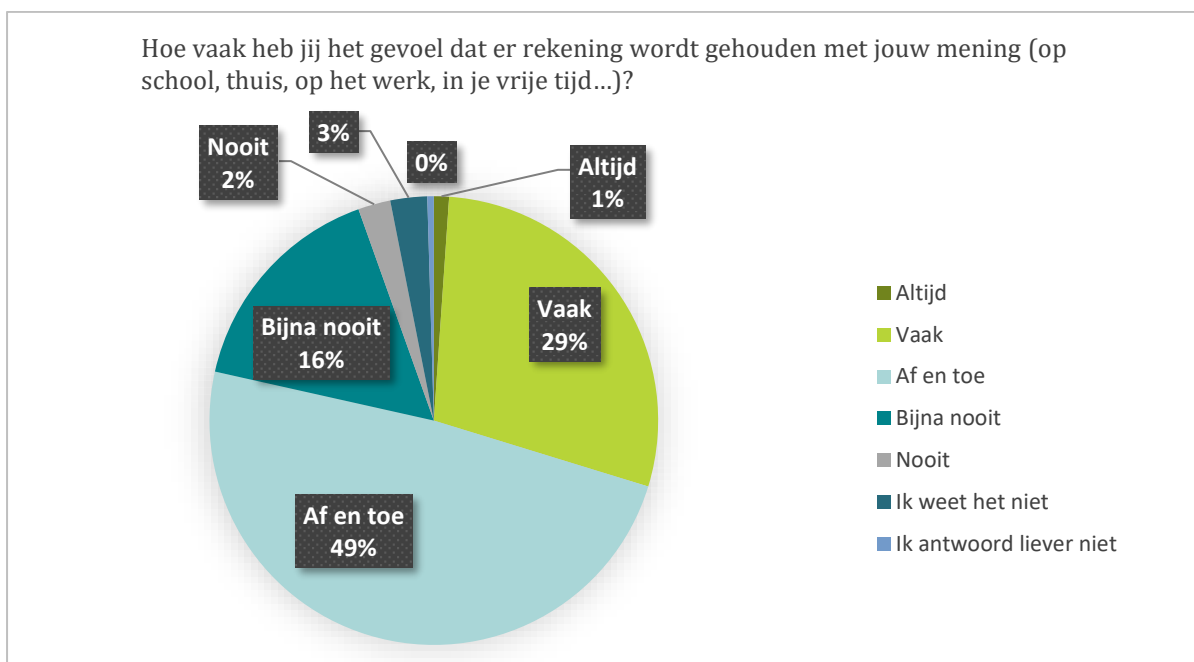
Figuur 18

Figuur 19

Hoe vaak heb jij het gevoel dat er rekening wordt gehouden met jouw mening (op school, thuis, op werk, in je vrije tijd ...)? (N=642)

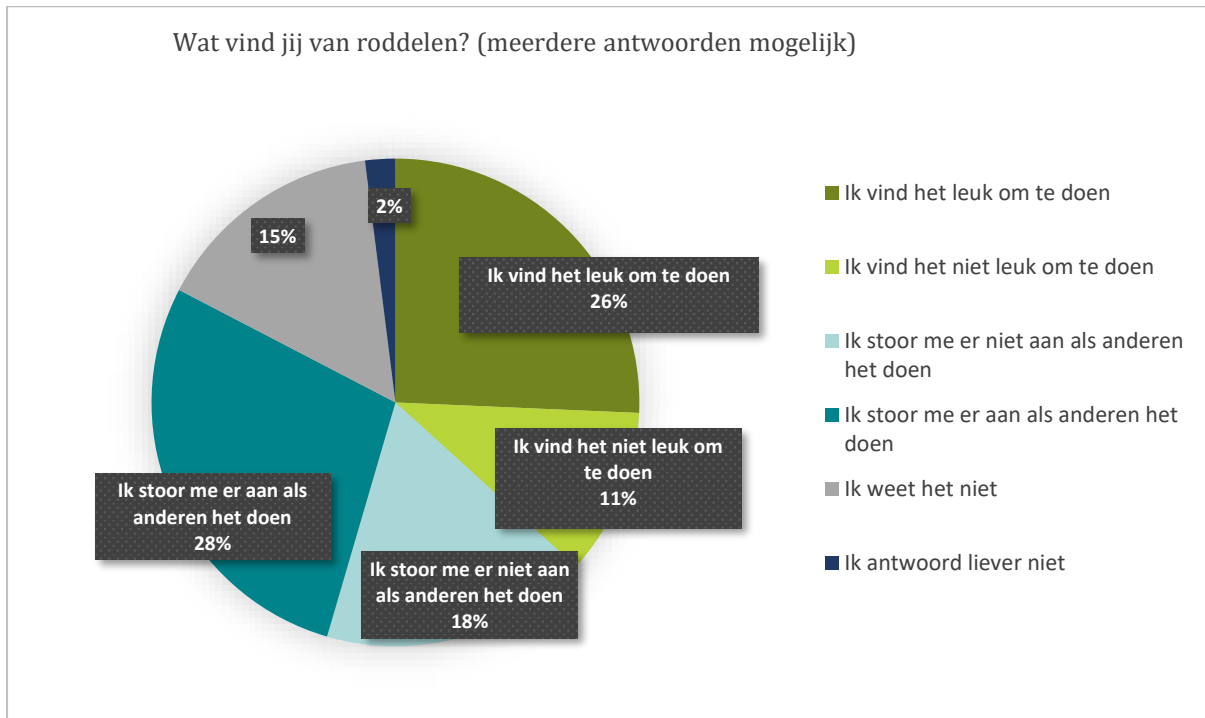
29% van de Waddisters (Figuur 20) heeft vaak tot altijd het gevoel dat er rekening wordt gehouden met hun mening. 18% van de Waddisters heeft nooit tot bijna nooit het gevoel dat er rekening gehouden wordt met hun mening. 49% heeft dit gevoel af en toe. We zien een klein effect voor leeftijd: oudere Waddisters ervaren net iets vaker dat er rekening gehouden wordt met hun mening en iets meer jonge Waddisters ervaart dat bijna nooit. We zien geen betekenisvolle verschillen voor jongens/meisjes. We zien ook geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom binnen het secundaire onderwijs.

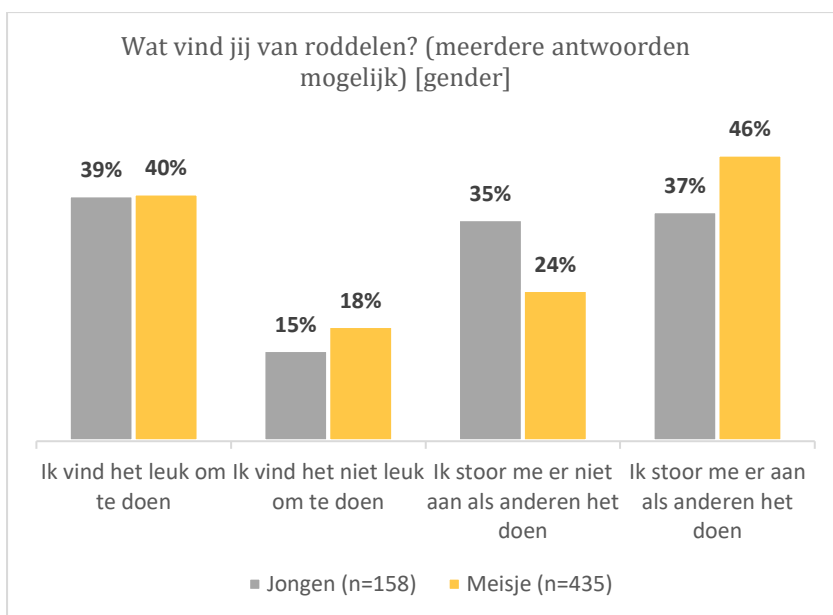
Figuur 20

Wat vind jij van roddelen? (meerdere antwoorden mogelijk) (N= 624)

Een kwart van de Waddisters (Figuur 21) vindt het leuk om te roddelen. Maar 1 op de 3 Waddister stoort er zich aan als anderen het doen. Jongens (Figuur 22) vinden het even leuk dan meisjes om te roddelen over anderen, maar ze lijken er zich minder dan meisjes aan te storen als anderen het doen. Er zijn geen consistente verschillen naar opleidingsstroom en leeftijd.

Figuur 21

Figuur 22

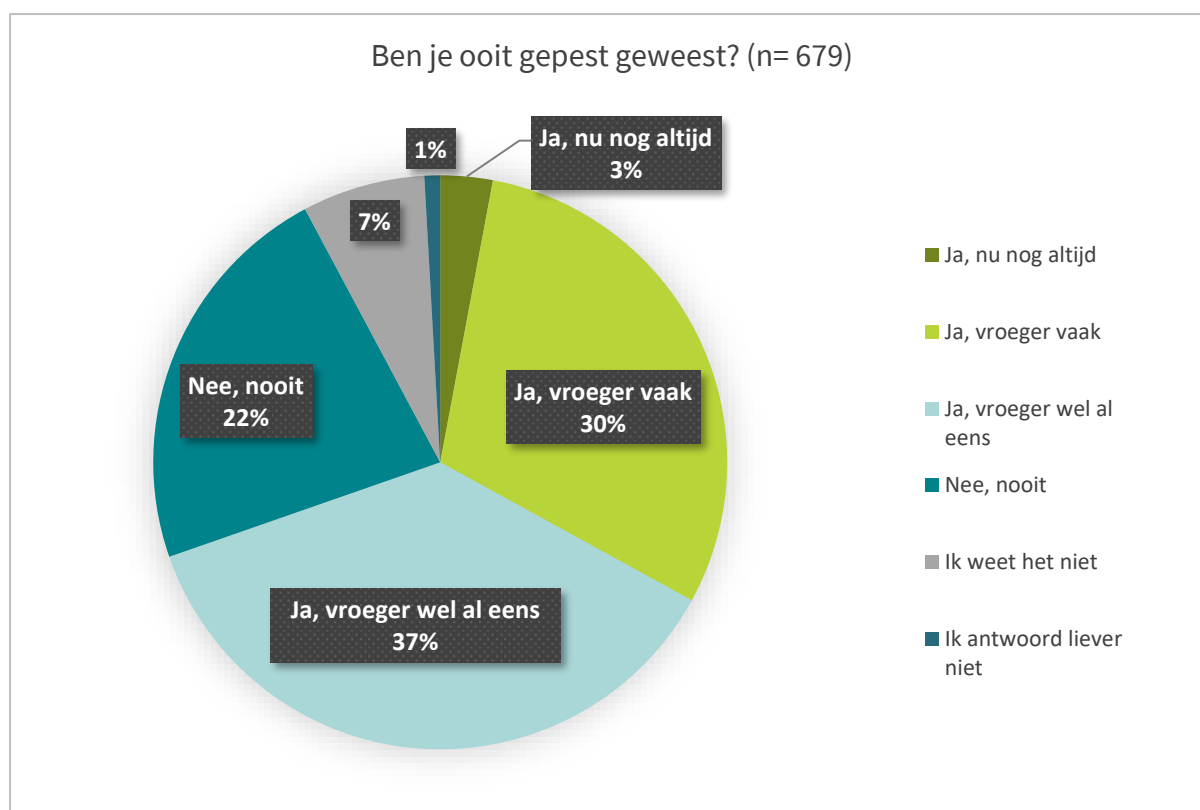
Pesten & pestgedrag

Vragen uit deze cluster komen van jongeren zelf (Waddisters), jeugdwerkorganisaties Pimento en Tumult en/of zijn gebaseerd op het HBSC- onderzoek (Health Behaviour in School-aged Children). De HBSC-studie is een vierjaarlijks onderzoek, gebaseerd op enquêtes bij schoolgaande jongeren in een toenemend aantal, voornamelijk Europese, landen. Het doel van de studie is meer inzicht te verkrijgen in gezondheid gerelateerde attitudes en gedragingen van jongeren en de omgeving waarin zij ontwikkelen. Vlaanderen trad in 1990 toe tot het internationale onderzoeksnetwerk en is sindsdien één van de 44 regio's die momenteel deelnemen aan de studie.

Wij vroegen de Waddisters...

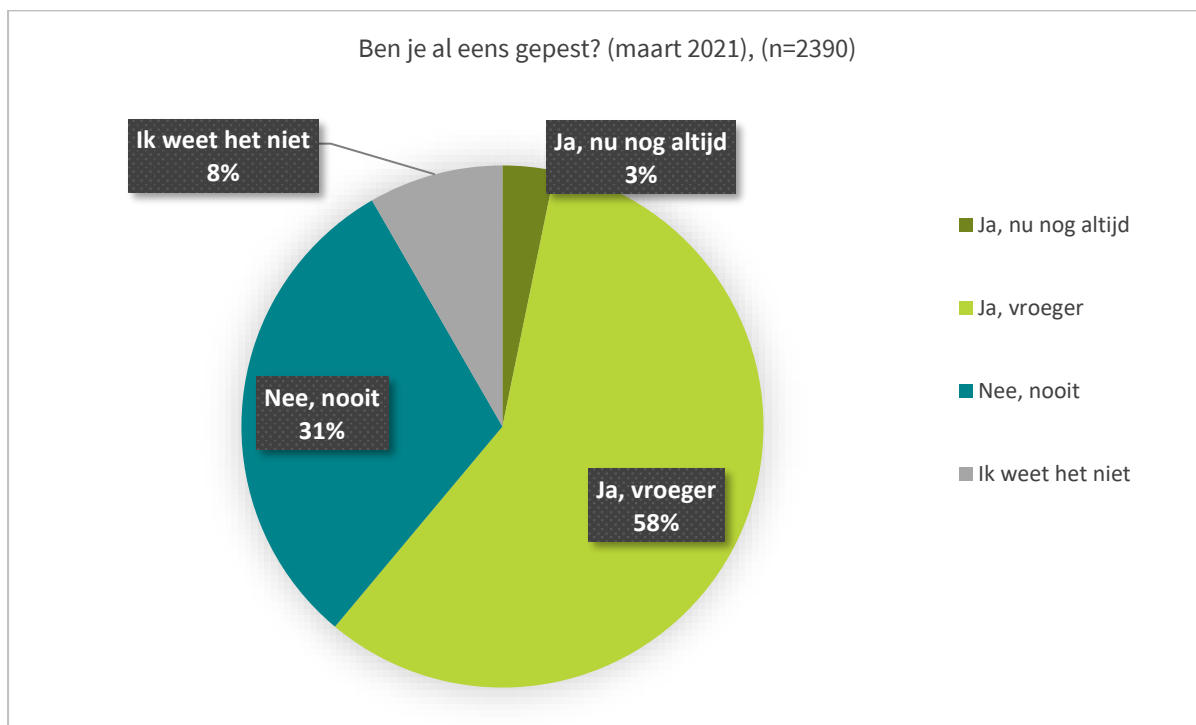
Ben jij ooit al eens gepest geweest? (N=679)

Het antwoord op deze vraag is confronterend. Bijna drie kwart van de Waddisters (Figuur 23) antwoordt dat ze vroeger al een keer tot vaak gepest zijn geweest. Opmerkelijk is dat 3% aangeeft nu nog gepest te worden. Slechts een kleine groep, namelijk een vijfde van de Waddisters, geeft aan dat ze nog nooit gepest zijn geweest. Dezelfde vraag (Figuur 24) werd een jaar geleden ook gesteld en de antwoorden zijn ongeveer gelijklopend. Al is het aantal personen dat vroeger al gepest is geweest minder uitgesproken. We kunnen uit deze twee metingen concluderen dat iets meer dan de helft van de Waddisters vroeger al gepest is geweest.

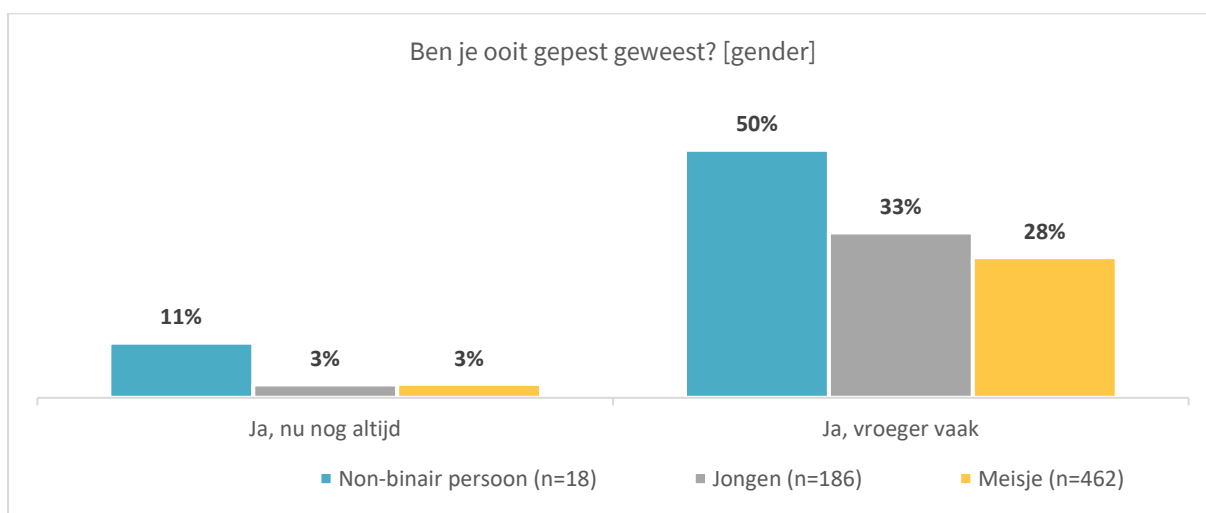
Figuur 23

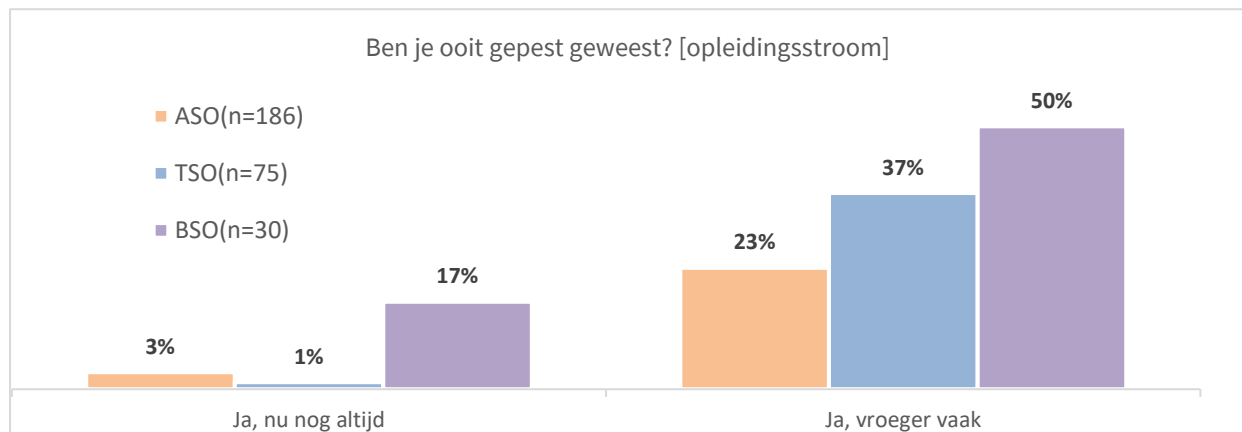
Figuur 24

Er is een betekenisvol verschil tussen non-binaire personen en jongens of meisjes (Figuur 25) wat betreft de vraag of ze ooit gepest geweest zijn. De helft van de ondervraagde non-binaire personen geeft aan vroeger vaak gepest te zijn geweest en een kleine minderheid van die groep wordt nu nog gepest. We moeten er wel rekening mee houden dat er maar 18 non-binaire personen deelnamen aan deze vraag, dus enige voorzichtigheid bij interpretatie geboden.

Figuur 25

Ook binnen de opleidingsstromen (Figuur 26) is er een betekenisvol verschil bij de vraag of jongeren ooit gepest zijn geweest. Wanneer we de categorieën 'Ja, vroeger vaak' en 'Ja, nu nog altijd' samennemen, dan zien we dat de ernst van het pestgedrag toch verschilt per opleidingsstroom: 1 op 5 van het ASO, 1 op 3 van het TSO en meer dan 2 op 3 van het BSO zegt 'vroeger vaak' of 'nu nog altijd' gepest te worden.

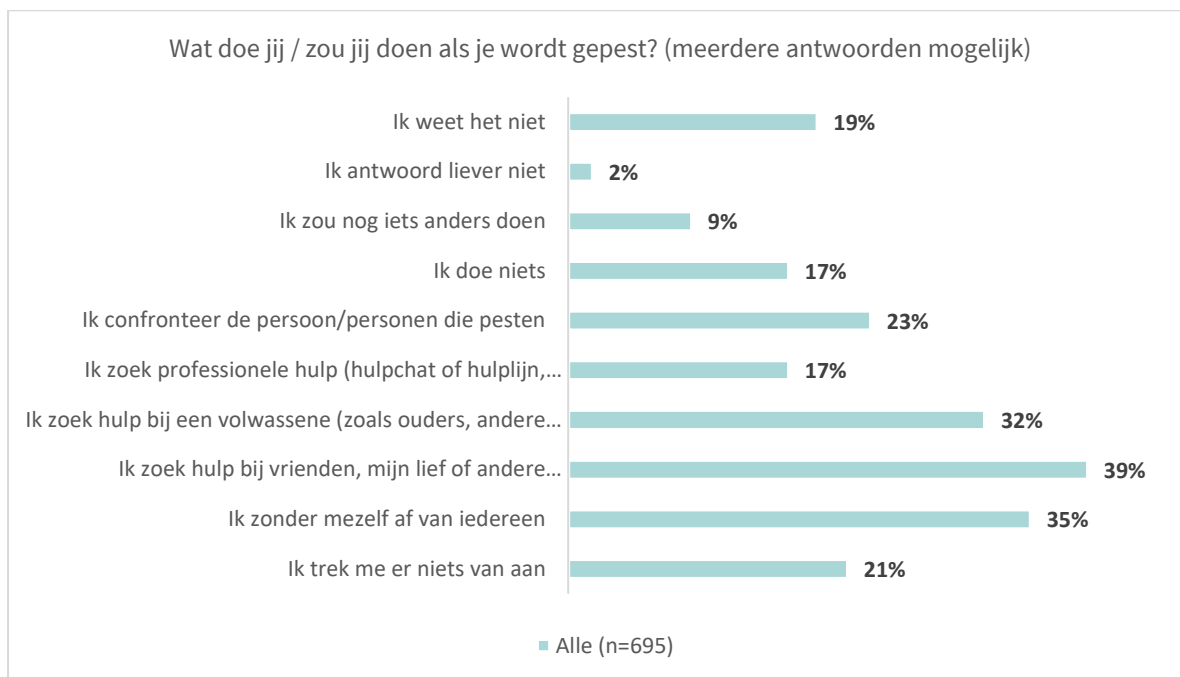

Figuur 26

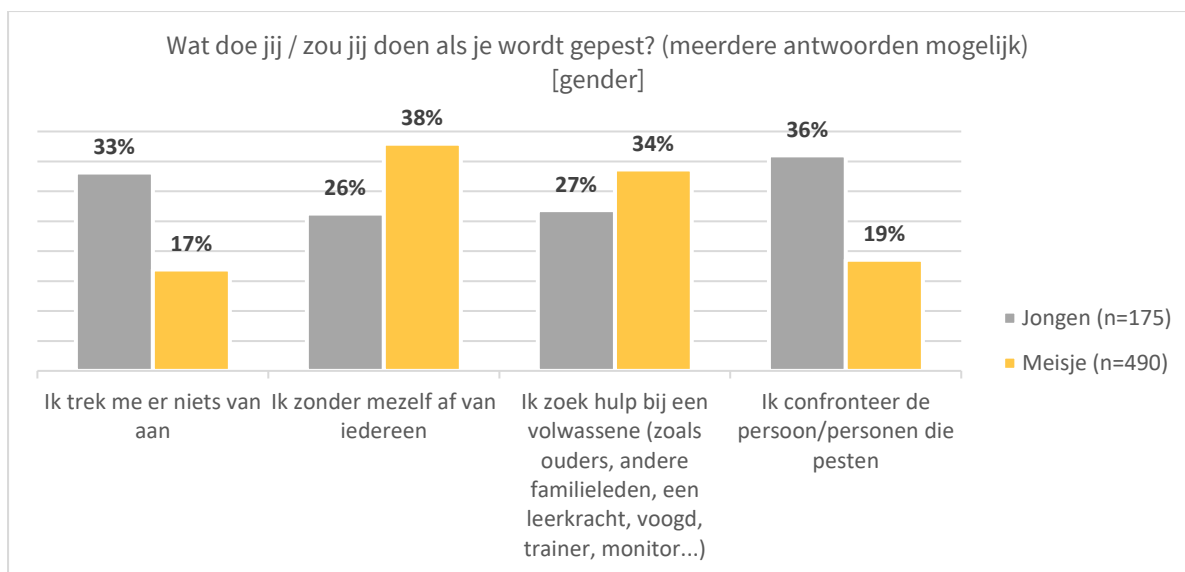
Wat zou jij doen als je gepest wordt? (meerdere antwoorden mogelijk) (N= 695)

Meer dan 1/3de van de Waddisters zou hulp zoeken bij hun lief, vrienden, ouders of andere leeftijdsgenoten (Figuur 27). Ongeveer 1/5de van de Waddisters daarentegen zou professionele hulp zoeken. Opmerkelijk en misschien zelfs gevaarlijk is dat 1/3de zich zou afzonderen voor iedereen.

Er is een betekenisvol verschil tussen wat jongens en meisjes (Figuur 28) zouden doen wanneer ze gepest worden. Opvallend is dat jongens vaker de persoon die pest zouden confronteren of zich er niets van aantrekken. Meisjes zouden zich dan vaker afzonderen of hulp zoeken bij een volwassene wanneer ze gepest worden dan jongens. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom en leeftijd.

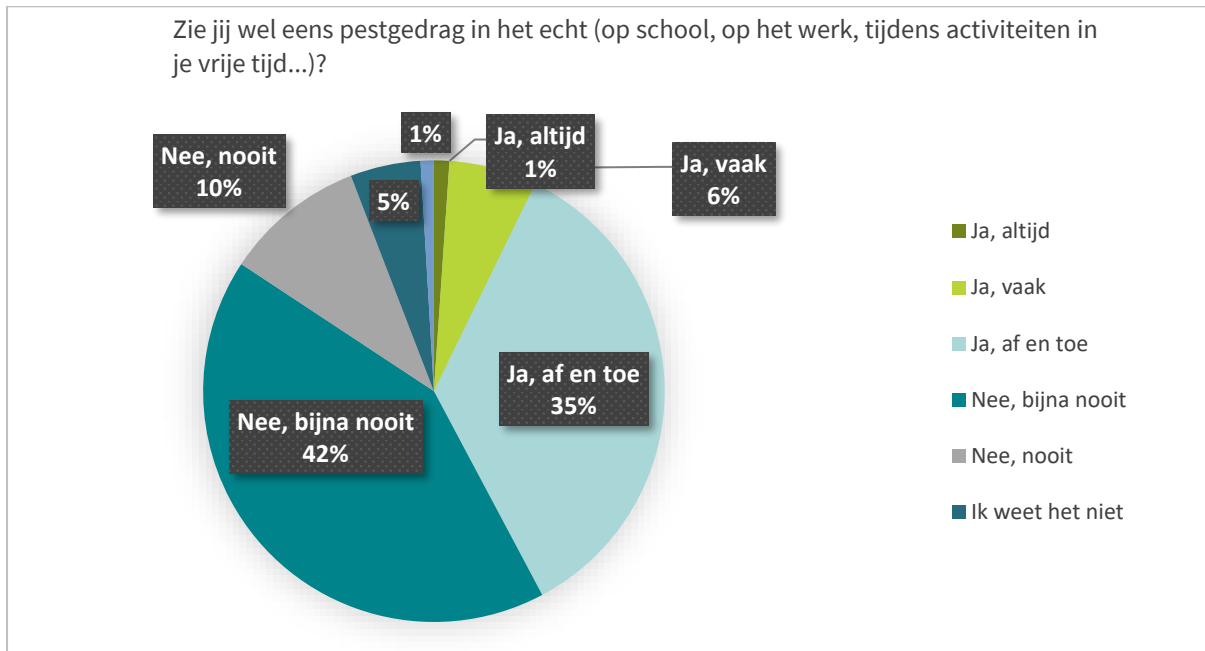
Figuur 27

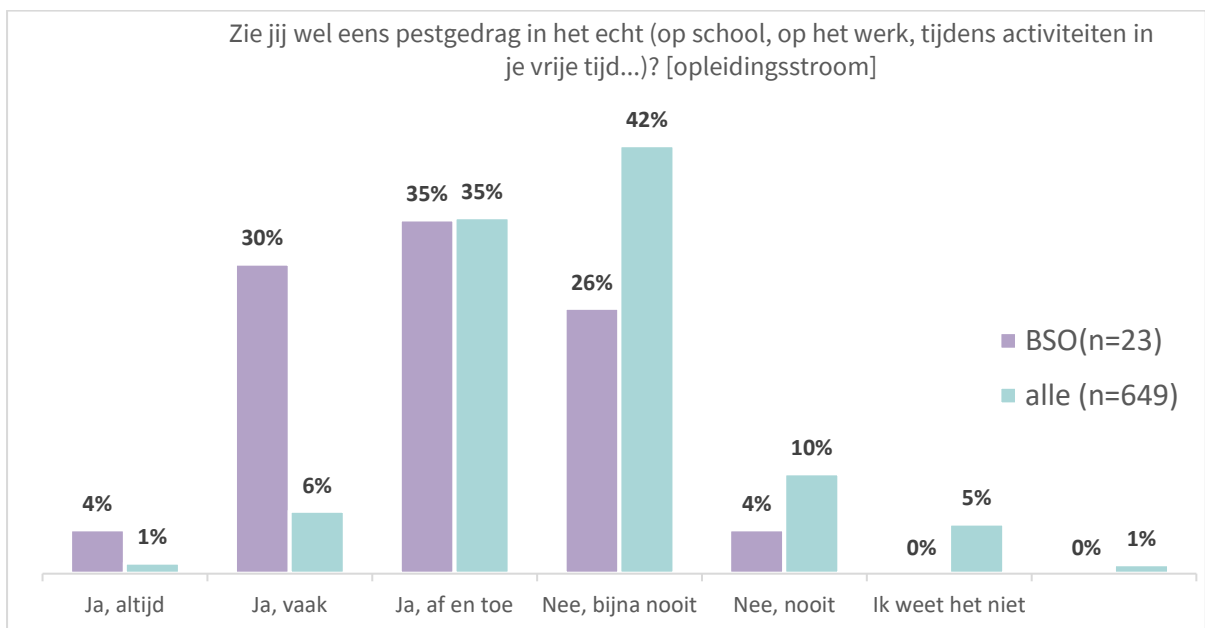
Figuur 28

Zie jij wel eens pestgedrag in het echt? (op school, werk, vrije tijd, ...) (N= 649)

Meer dan de helft van de Waddister zegt nooit tot bijna nooit pestgedrag te zien (Figuur 29) Ongeveer 1 op 3 zegt dit af en toe te zien en slechts 7% zegt dit zelfs vaak tot altijd te zien. Er zijn geen verschillen voor leeftijd, geslacht of opleidingsstroom. Onafhankelijk van leeftijd, geslacht of opleidingsstroom zien alle Waddisters even vaak of even weinig pestgedrag. Toch zien we ook hier weer een uitschieter voor Waddisters in het BSO (Figuur 30) die veel meer dan de anderen rapporten pestgedrag te zien. Dit ligt in lijn met eerdere resultaten, alhoewel het ook hier weer slechts om 23 Waddisters gaat.

Figuur 29

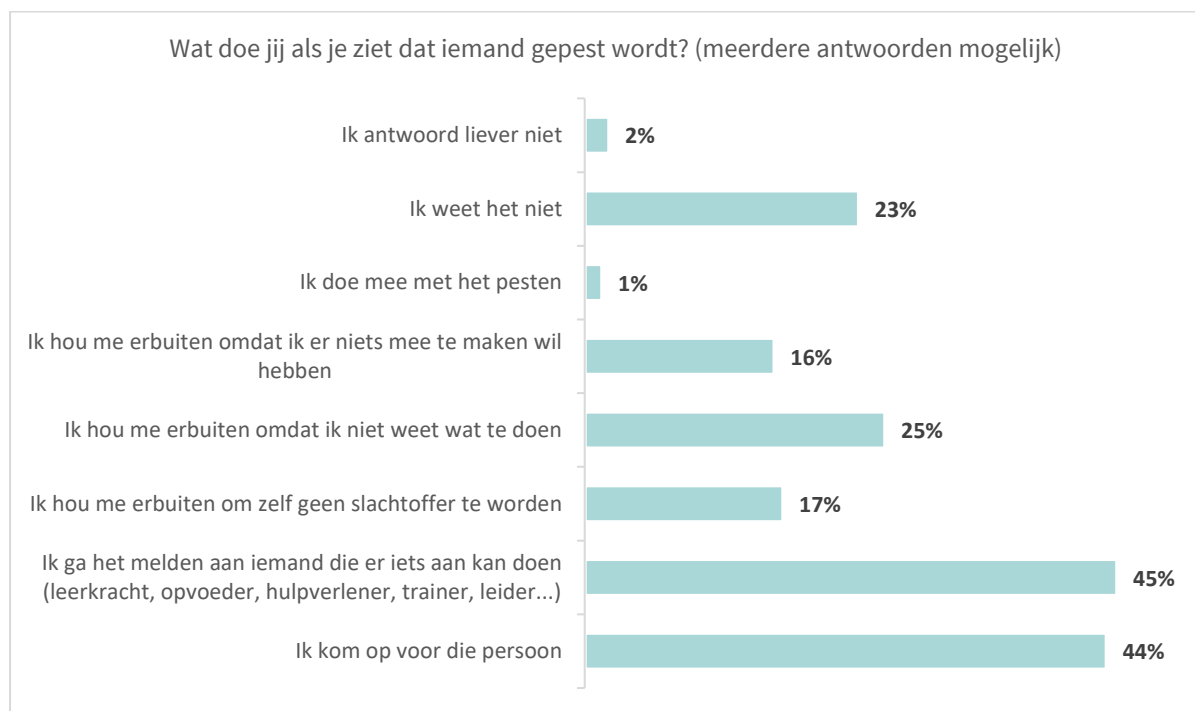

Figuur 30

Wat doe jij als je ziet dat iemand gepest wordt? (meerdere antwoorden mogelijk) (N= 675)

Iets minder dan de helft van de Waddisters (Figuur 31) zou opkomen voor de persoon die gepest wordt of het melden aan een persoon die er iets kan doen zoals bijvoorbeeld een leerkracht, opvoeder, hulpverlener, trainer of leider. Ongeveer 1/5de van de Waddisters houdt zich erbuiten. De volgende redenen geven aan waarom ze zich erbuiten houden: ze willen er niets mee te maken hebben, ze willen zelf geen slachtoffer worden of ze

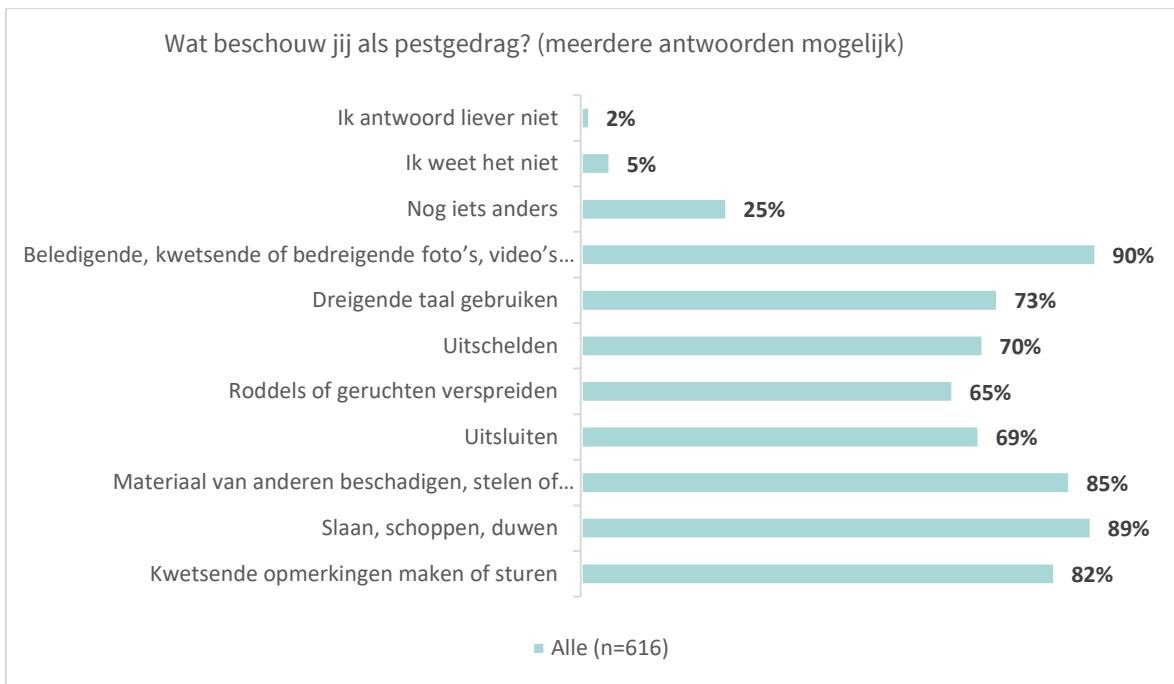
weten niet weten wat ze moeten doen. Een opmerkelijk grote groep weet dus niet wat ze moeten doen wanneer ze zien dat er iemand gepest wordt. 1 % geeft aan zelf mee te pesten. We zien geen betekenisvol verschil voor meisjes of jongens en ook niet voor leeftijd.

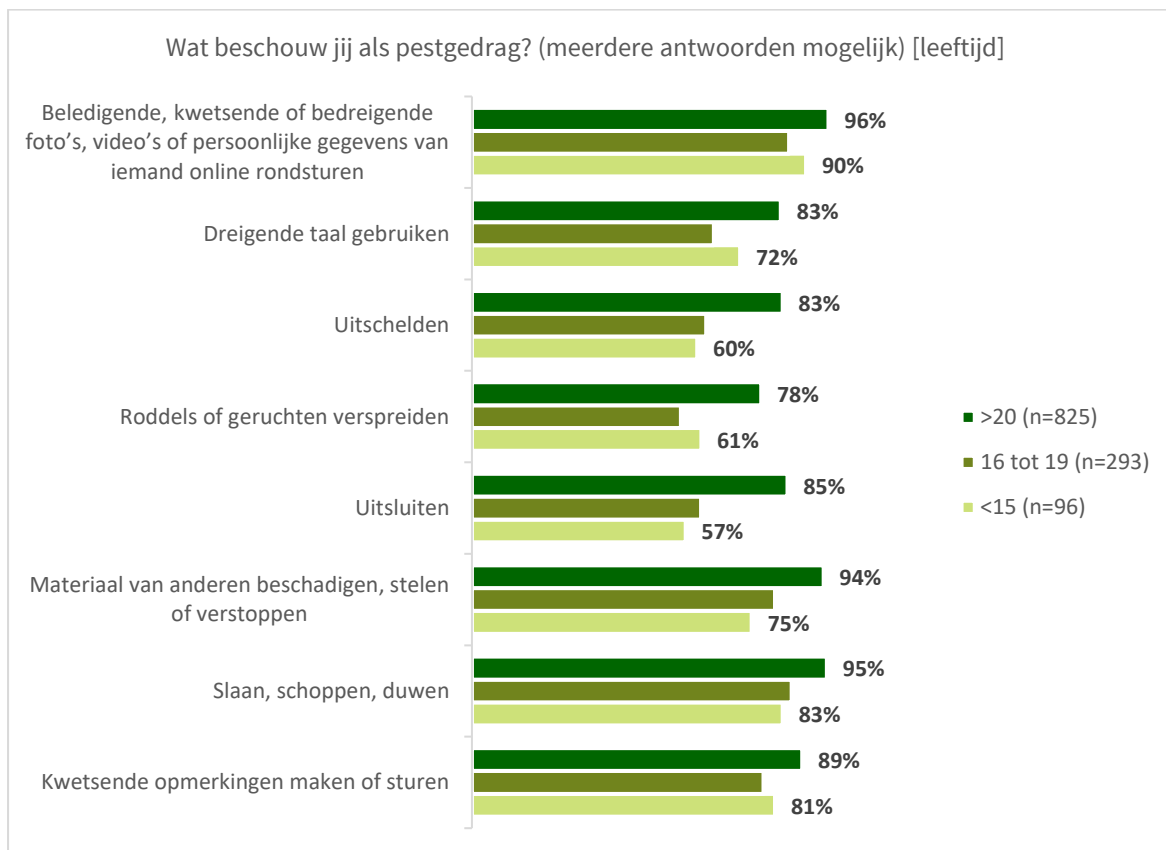
Figuur 31

Wat beschouw jij als pestgedrag? (N=616)

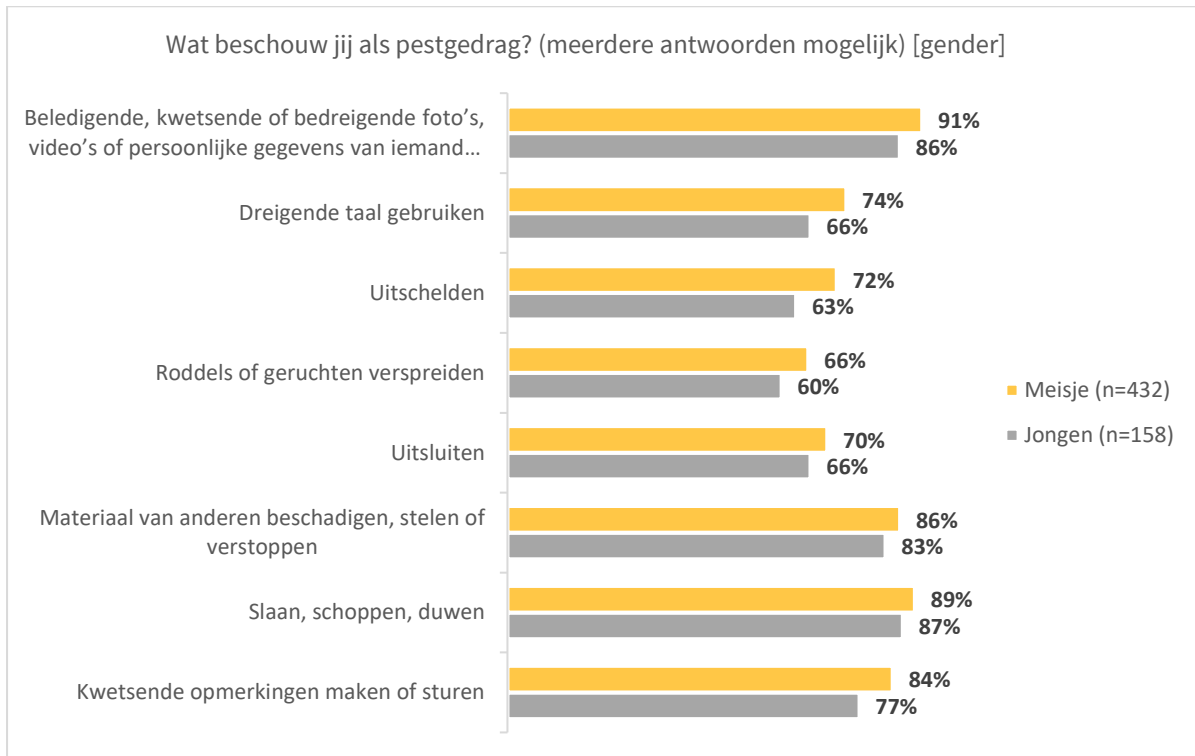
Alle factoren (Figuur 32) gerelateerd aan pesten scoren bijzonder hoog. Het hoogst scoort 'beledigen, kwetsen of bedreigende foto's online doorsturen'. Ook veel andere factoren zoals bijvoorbeeld 'schoppen, slaan en duwen', 'kwetsende opmerkingen maken of sturen' of 'materiaal beschadigen, stelen of verstoppen' scoren zeer hoog, meer dan 4 op 5 van de Waddisters beschouwt dit als pestgedrag. De oudere Waddisters (Figuur 33) boven de 20 jaar scoren over de gehele lijn hogere op alle gedragingen, dus zij beschouwen alle gedragingen vaker als pestgedrag. Het verschil is het grootst voor uitsluiting. Waar ongeveer de helft van de jonge Waddisters uitsluiting als pestgedrag beschouwen, geven 4 op 5 van de Waddisters boven de 20 jaar aan dit als pestgedrag te zien. Ook meisjes (Figuur 34) scoren telkens hoger dan de jongens. Het gaat weliswaar over een klein verschil, maar wel consistent over de gehele lijn. Het verschil is het grootst voor uitschelden en dreigende taal gebruiken. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom.

Figuur 32

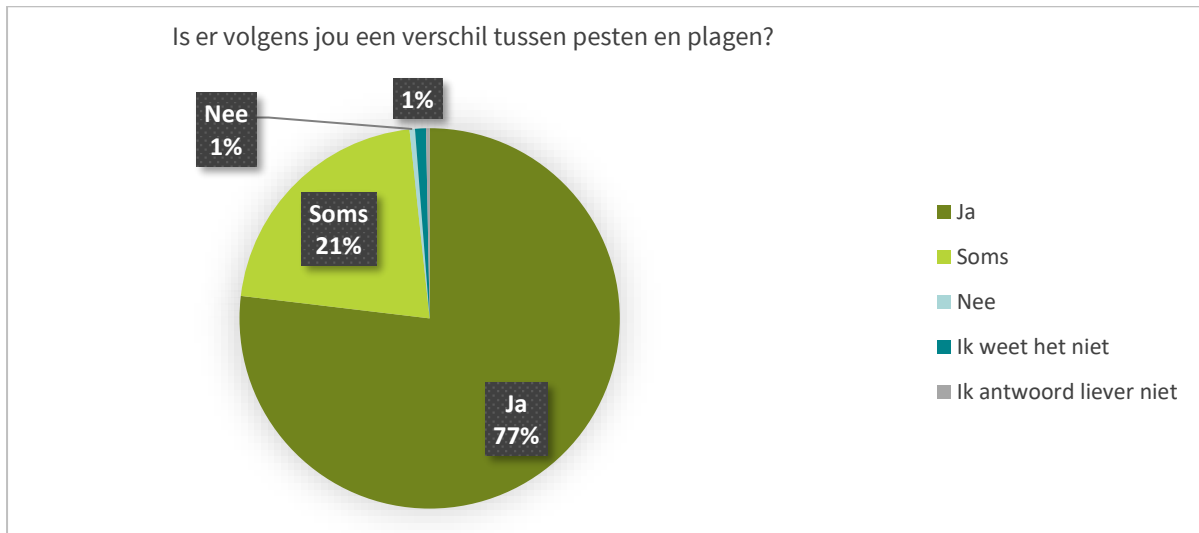
Figuur 33

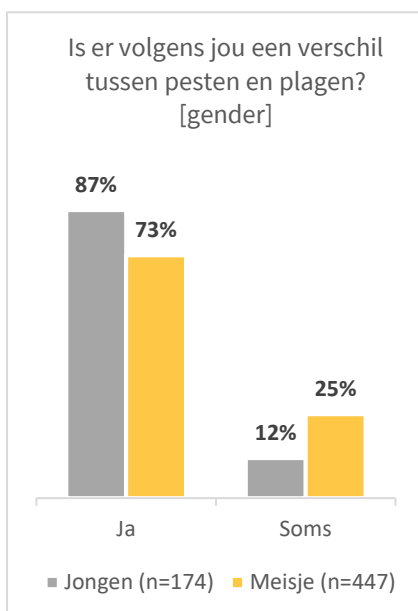
Figuur 34

Is er volgens jou een verschil tussen pesten en plagen? (N= 649)

Meer dan een drie kwart van de Waddisters (Figuur 35) zegt dat er een duidelijk verschil is tussen pesten en plagen. 1 op de 5 Waddisters zegt dat dit verschil toch niet altijd duidelijk is. Het zijn dan toch vooral de meisjes (Figuur 36) die rapporteren dat het verschil niet altijd duidelijk is. Ook hier zien we de uitschieter voor het BSO. Waddisters uit het BSO rapporteren vaker dan anderen dat er een duidelijk verschil is tussen pesten en plagen. Dat dit soms niet altijd even duidelijk zou zijn, wordt door hen minder gerapporteerd. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom en leeftijd.

Figuur 35

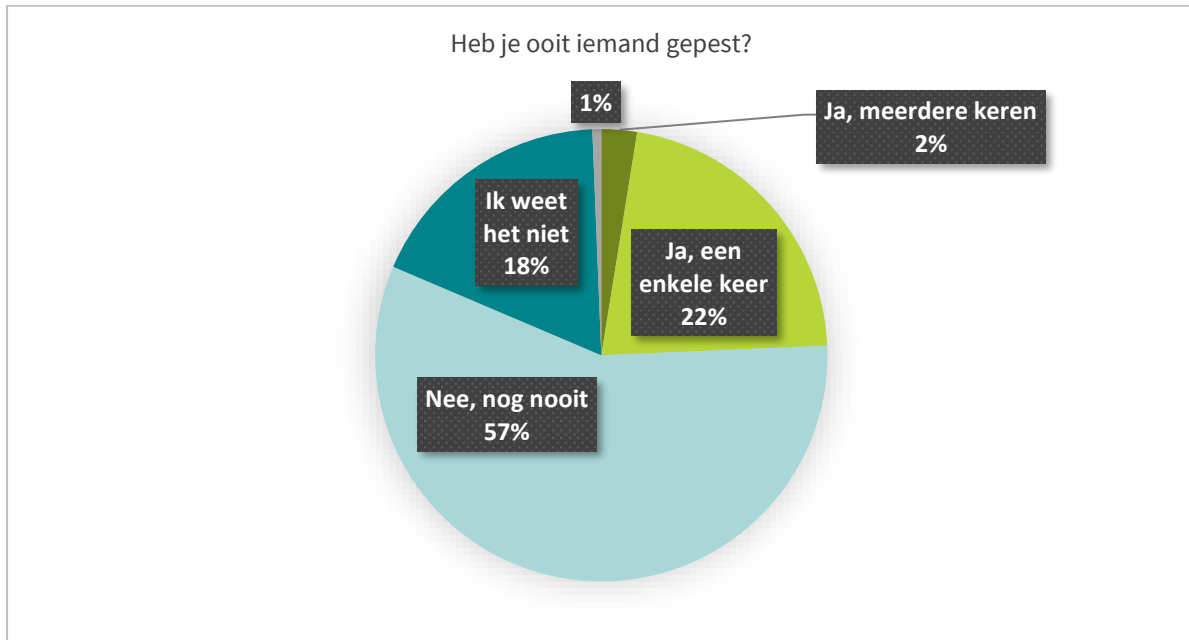
Figuur 36

Heb jij ooit iemand gepest? (N=629)

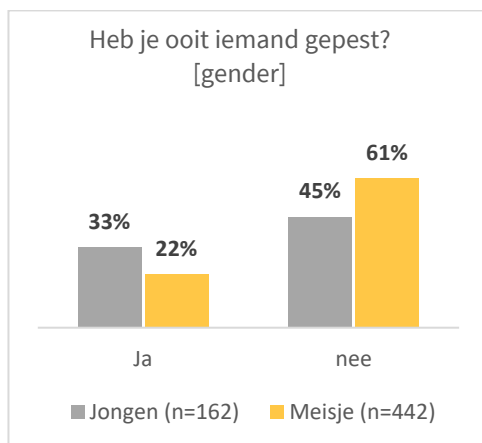
Meer dan de helft van de Waddister (Figuur 37) geeft aan nog nooit iemand gepest te hebben. Bijna 1 op de 4 Waddister zegt dit minstens één keer gedaan te hebben. Opvallend geeft 1 op de 5 Waddister aan dit eigenlijk niet te weten. We zien weinig leeftijdseffect, behalve dat de Waddister boven de 20 jaar net iets minder dan de anderen aangeven 'nog nooit' anderen gepest te hebben. Jongens (Figuur 38) rapporteren vaker dan meisjes minstens 1 keer gepest te hebben. Meisjes rapporteren beduidend vaker dan jongens nog nooit iemand gepest te hebben en dit met een verschil van 15%. We zien weinig verschil over de opleidingsstromen heen. Dit wil zeggen dat Waddisters uit gelijk welke opleidingsstroom even vaak of even weinig pesten. Er is echter

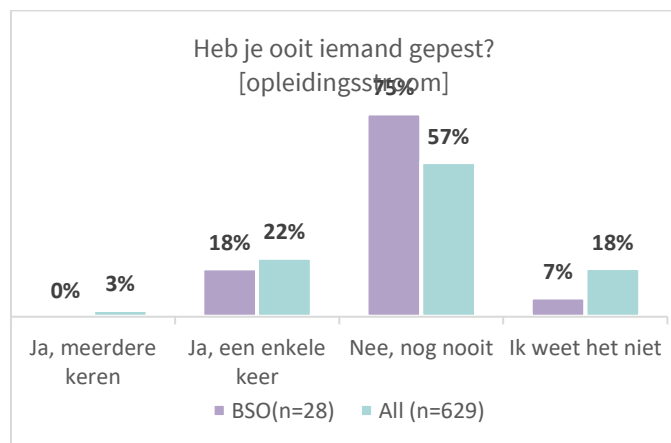
1 uitschieter (Figuur 39): Waddisters uit het BSO rapporteren opvallend vaker dan de anderen nog nooit iemand gepest te hebben en ook wel beduidend minder vaak dit niet te weten. Het gaat hier echter om een groep van slechts 28 Waddisters. We zien geen betekenisvolle verschillen voor leeftijd.

Figuur 37

Figuur 38

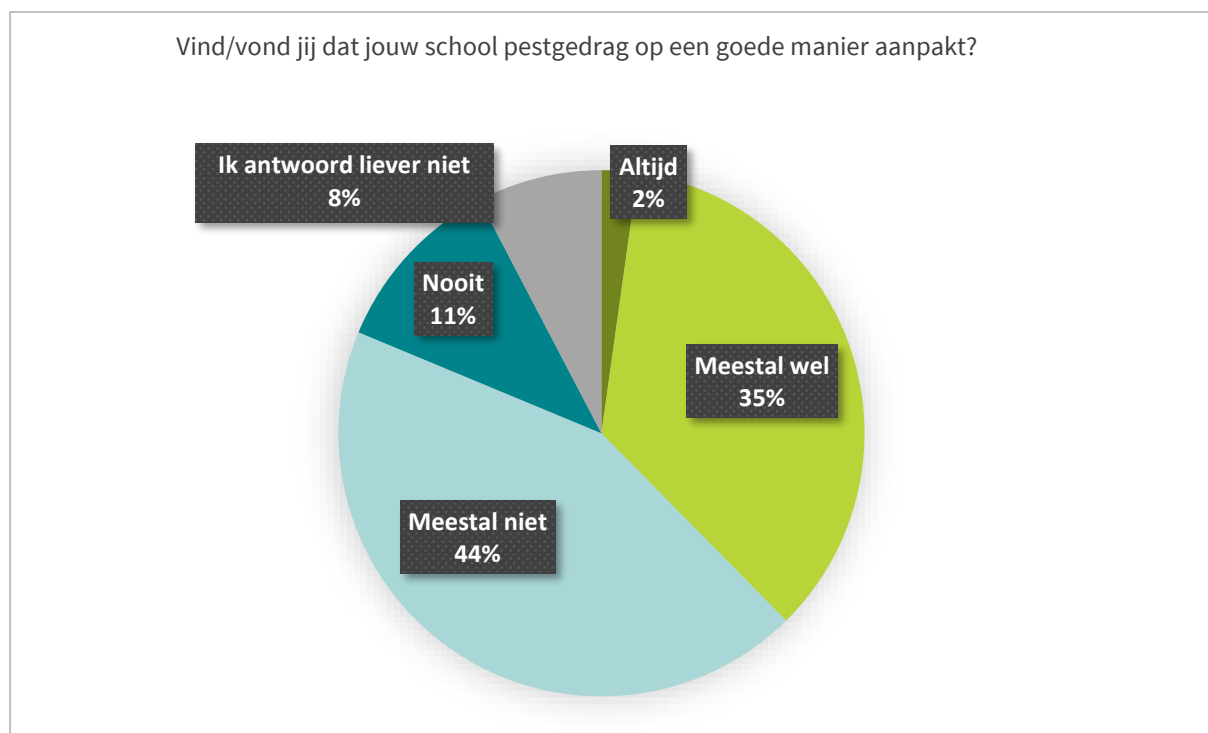

Figuur 39

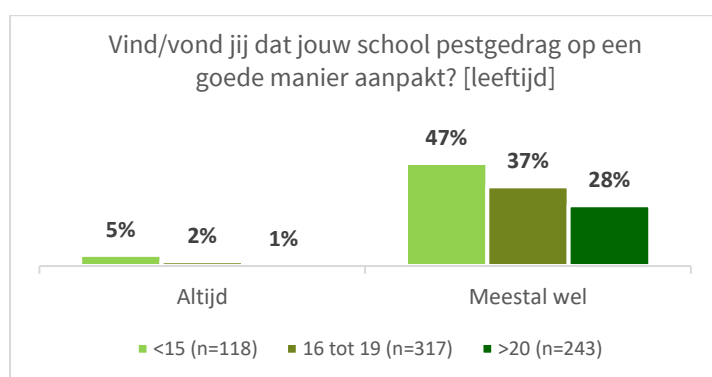
Pesten & pestgedrag op school

Vind/vond jij dat je school pesten goed aanpakt? (N=678)

Op de vraag of Waddisters vinden dat hun school het pestgedrag goed aanpakt (Figuur 40) zijn de meningen verdeeld. Ruim een derde vindt dat hun school het pestgedrag meestal tot altijd goed aanpakt, maar meer dan de helft vindt dat hun school het pestgedrag meestal niet tot zelfs nooit goed aanpakt. De jongeren jonger dan 15 jaar (Figuur 41) zijn beduidend enthousiaster over de aanpak van pestgedrag op hun school, dan de jongeren die al wat ouder zijn dan hen.

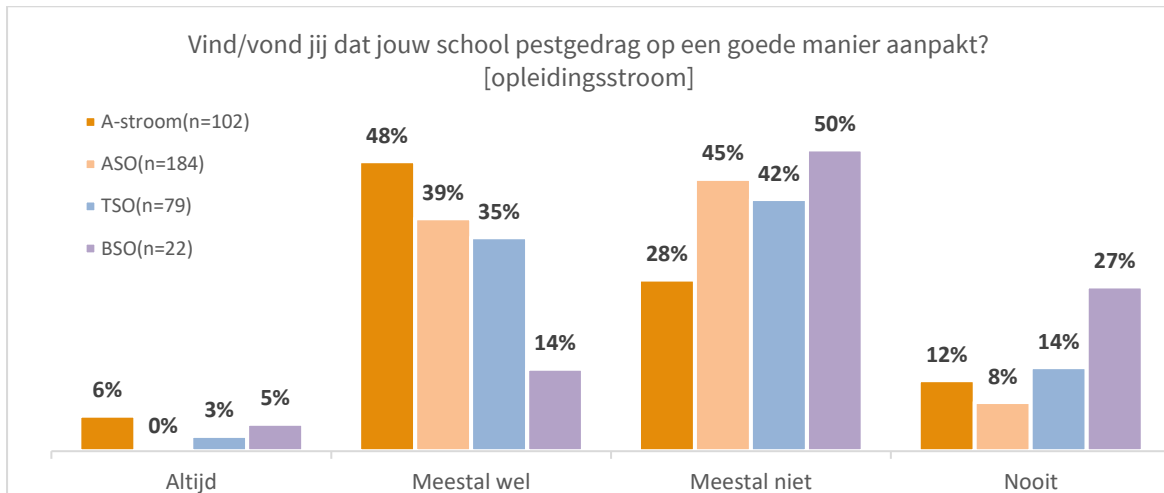

Figuur 40

Figuur 41

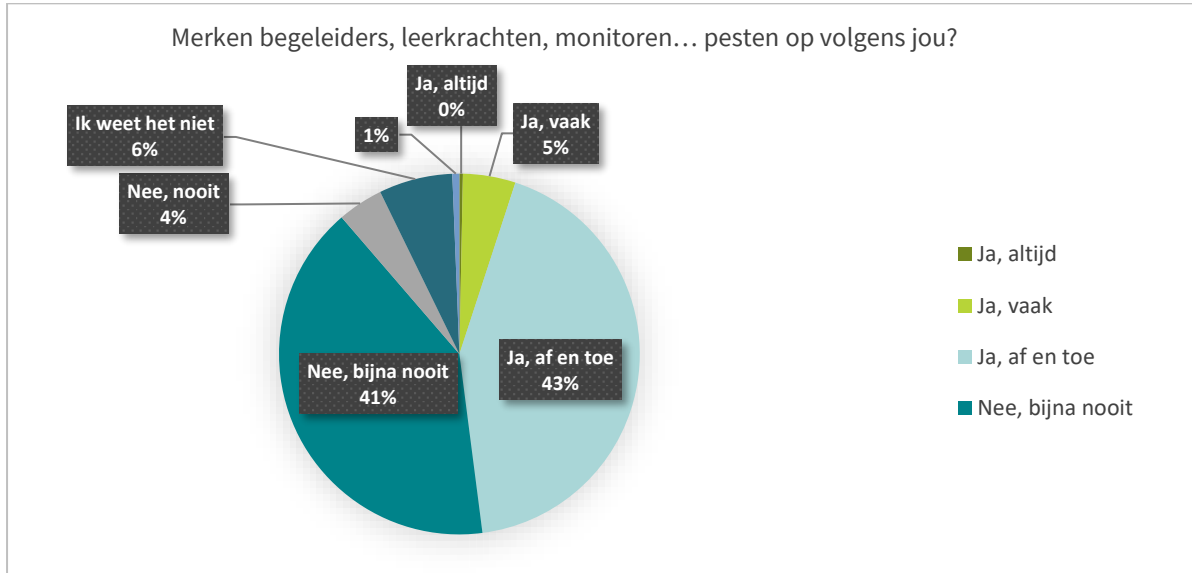
De leerlingen uit de A-stroom (Figuur 42) geven vaker aan tevreden te zijn met de aanpak die hun school hanteert om het pestgedrag aan te pakken dan leerlingen uit het ASO, TSO of BSO. Het valt op dat de jongeren in het BSO het minst tevreden zijn met de aanpak die hun school hanteert. We moeten wel opmerken dat slechts 22 jongeren uit het BSO de vraag beantwoordden, dus enige voorzichtigheid in interpretatie is geboden.

Figuur 42

Merken jouw begeleiders, leerkrachten, monitoren... pesten op volgens jou? (N= 636)

De meningen over de vraag of begeleiders, leerkrachten en monitoren pesten opmerken zijn verdeeld bij de Waddisters. Bijna de helft van de Waddisters (Figuur 34) geeft aan dat volgens hen leerkrachten, begeleiders en monitoren pesten bijna nooit of nooit opmerken. De andere helft geeft aan dat volgens hen de leerkrachten af en toe tot vaak het pesten opmerken. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom, leeftijd en gender.

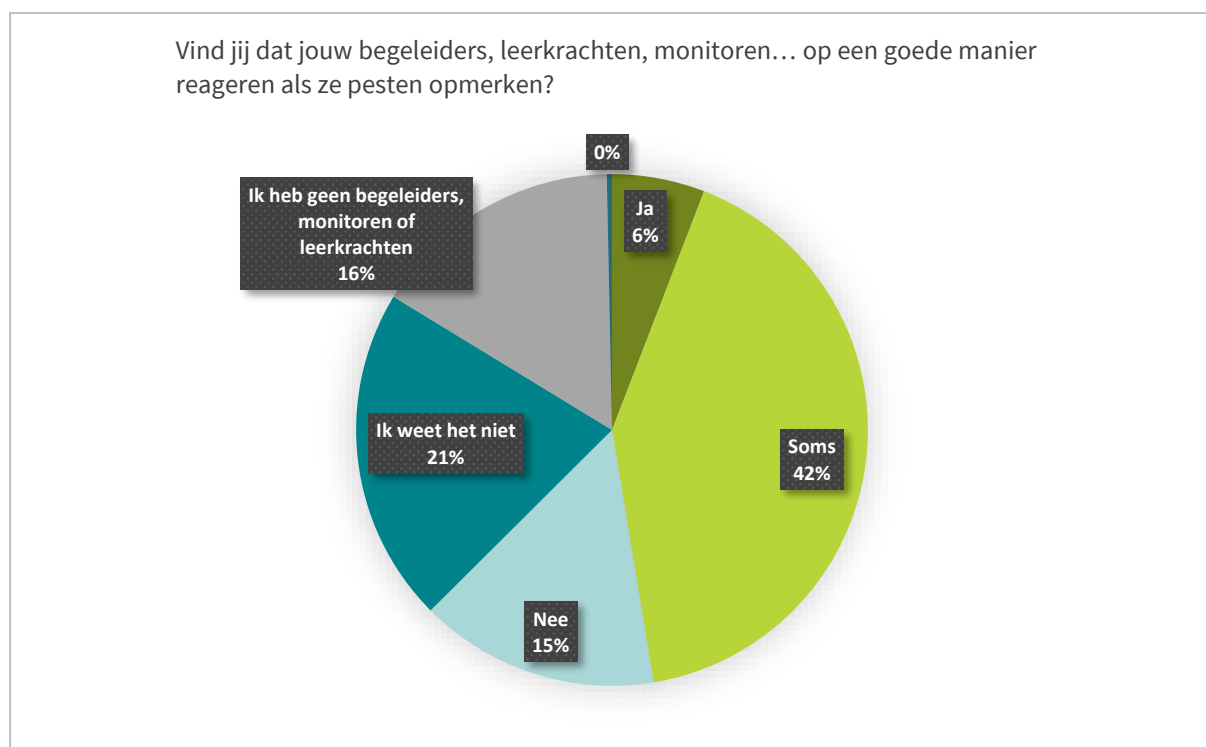

Figuur 43

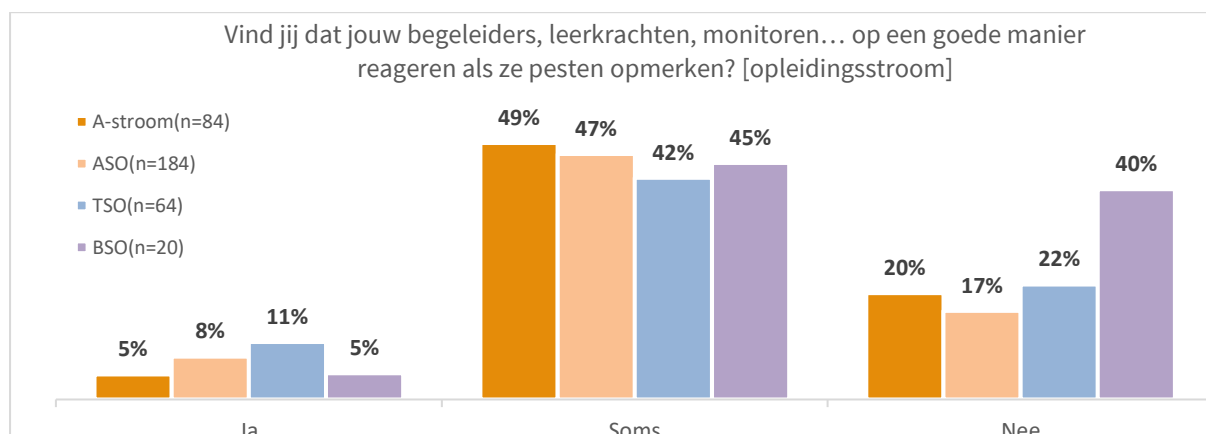
Vind jij dat jouw begeleiders, leerkrachten, monitoren... op een goede manier reageren als ze pesten opmerken? (N= 614)

Slechts 6 % van de Waddisters (Figuur 44) vindt dat begeleiders, leerkrachten of monitoren op een goede manier reageren als ze pesten opmerken. Bijna de helft vindt dat ze soms goed reageren en 15% vindt dat de begeleiders, leerkrachten of monitoren niet goed reageren.

De leerlingen van het BSO (Figuur 44) zijn het minst tevreden over de manier waarop leerkrachten, begeleiders of monitoren reageren als ze pesten opmerken. We moeten wel opmerken dat slechts 20 jongeren uit het BSO de vraag beantwoordden, dus enige voorzichtigheid in interpretatie is geboden. We zien geen betekenisvolle verschillen voor gender en leeftijd.

Figuur 44

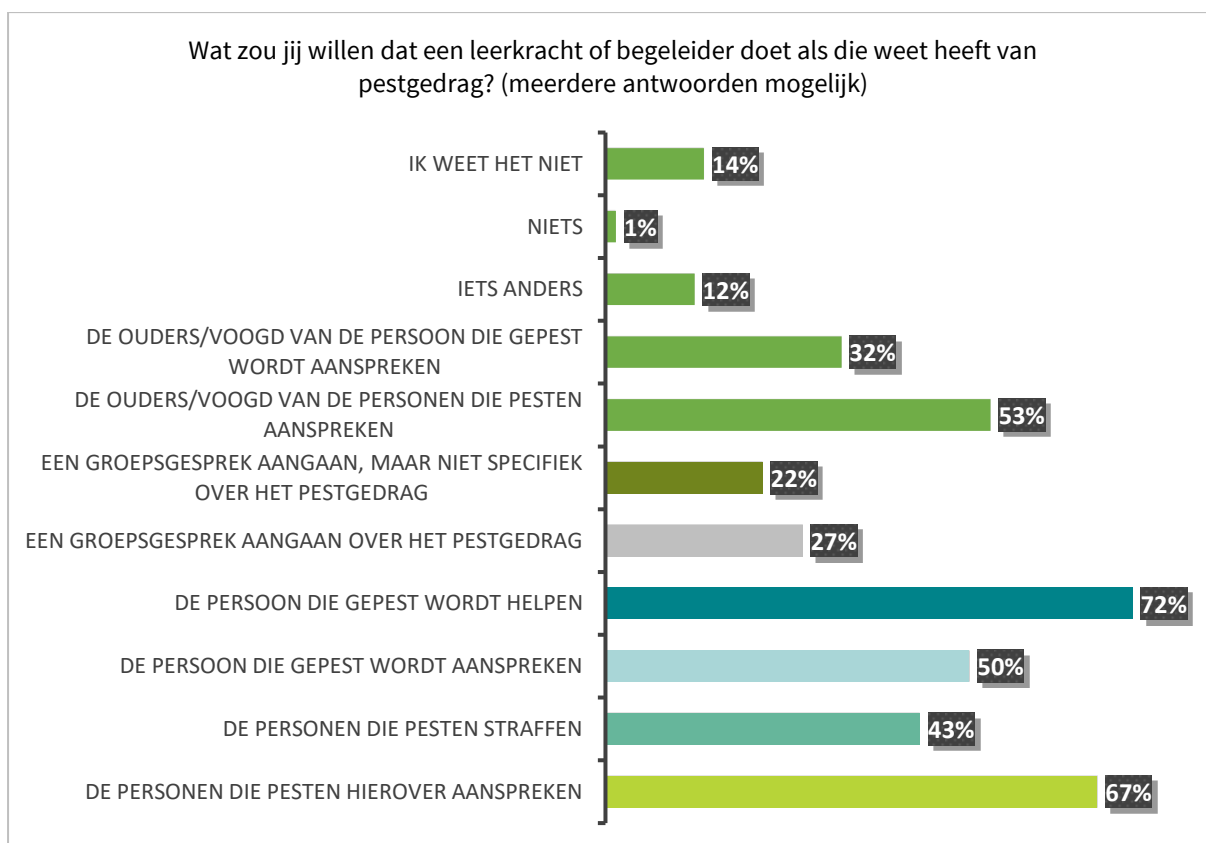

Figuur 45

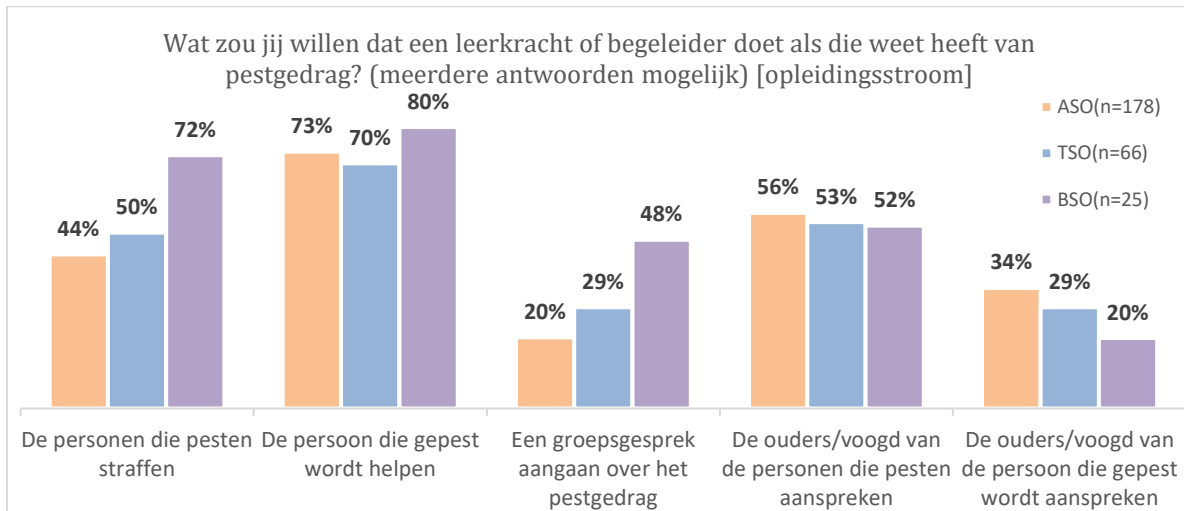
Wat wil jij dat een leerkracht/begeleider doet als die weet heeft van pestgedrag in de klas/op school? (meerdere antwoorden mogelijk) (N= 621)

Wanneer een leerkracht weet heeft van pestgedrag in de klas of school (Figuur 46) zouden de Waddisters het liefst hebben dat de gepeste persoon geholpen wordt en dat de personen die pesten daarover worden aangesproken. Deze antwoorden worden het vaakst gekozen. Daarnaast maar iets minder populaire antwoorden zijn: “de ouders of voogd van de persoon die pest aanspreken over het pestgedrag”, “de persoon die gepest wordt aan aanspreken” en “de personen die pesten straffen”. De Waddisters geloven het minst in de aanpak om een groeps gesprek te voeren, al dan niet over het pestgedrag.

De Waddisters uit het BSO (Figuur 47 **Figuur 46**) hebben een iets meer uitgesproken mening over wat ze verwachten dat de leerkracht onderneemt wanneer er sprake is van pestgedrag in de klas of op school. Ze wensen dat de pester gestraft wordt, de gepeste geholpen wordt en ook dat er een groeps gesprek volgt over het pestgedrag. We moeten wel opmerken dat slechts 25 jongeren uit het BSO de vraag beantwoordden, dus enige voorzichtigheid in interpretatie is geboden. Ze wensen iets minder dan de andere jongeren dat de ouders of voogd op de hoogte gebracht wordt van de gepeste persoon. We zien geen betekenisvolle verschillen voor leeftijd en gender.

Figuur 46

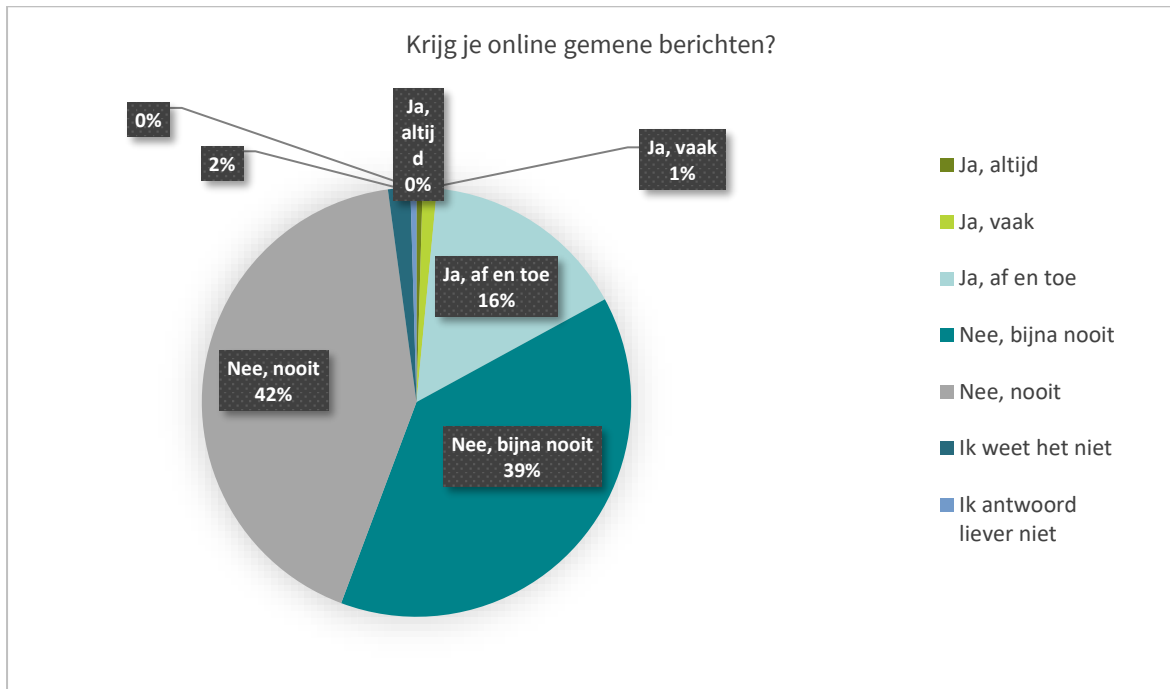

Figuur 47

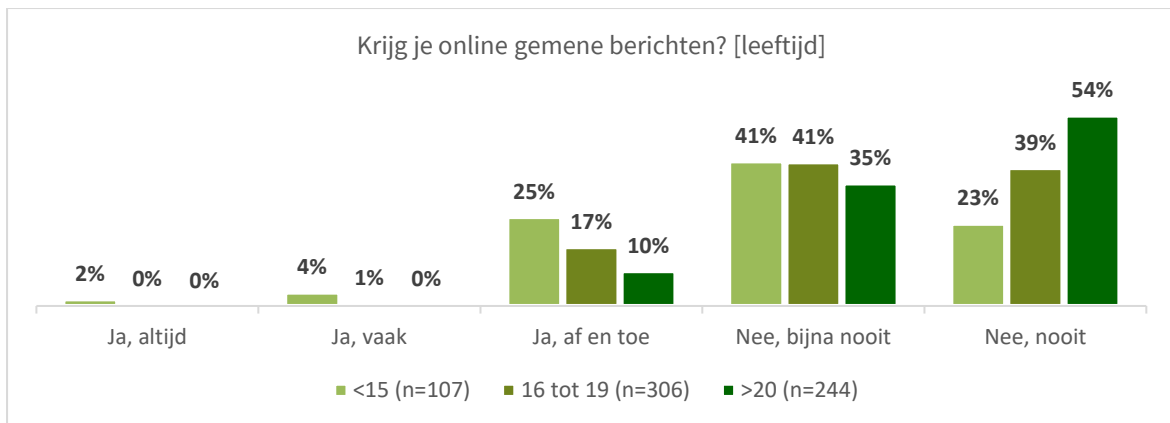
Online pestgedrag

Krijg jij online soms gemene berichten? (N= 657)

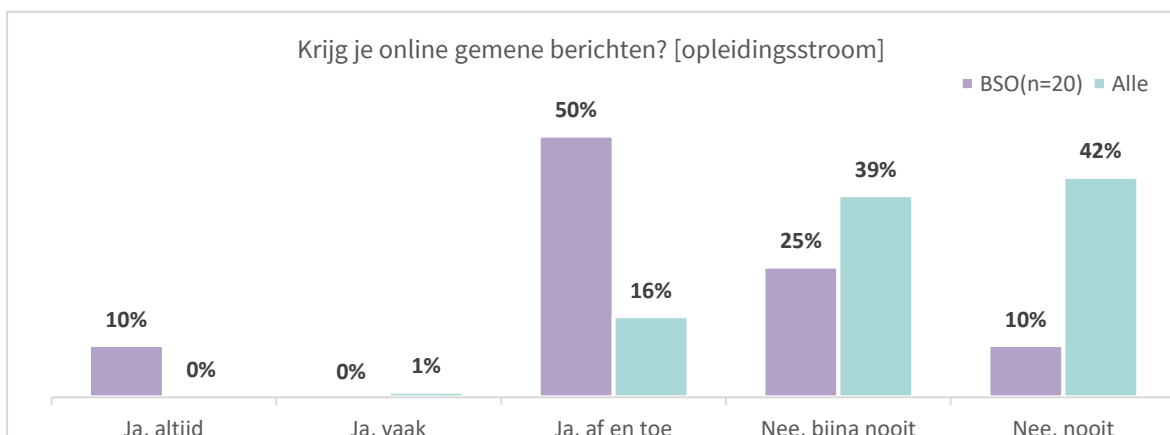
Vier op 5 Waddisters (Figuur 48) krijgt online nooit tot bijna nooit gemene berichten. Bijna 1 op 5 van de Waddisters zeggen af en toe tot vaak gemene berichten te krijgen, waarvan slechts een 1% vaak. Er lijkt een klein leeftijdseffect te zijn (Figuur 48). Hoe jonger de Waddister hoe meer kans op gemene berichten. Diegene die vaak gemene berichten krijgen zijn bijna allemaal Waddisters onder de 15 jaar. We zien geen verschillen tussen Waddisters die naar school gaan of niet naar school gaan. Ook opleidingsstroom speelt weinig rol, met uitzondering van de opleidingsstroom BSO (Figuur 50). Hoewel er slechts 20 leerlingen uit het BSO deze vraag beantwoord hebben en we dus voorzichtig moeten zijn met verdere interpretatie zien we wel een heel groot verschil optreden tussen Waddisters die naar het BSO gaan en de anderen. Zij lijken beduidend vaker gemene berichten te krijgen. We zien geen betekenisvolle verschillen voor gender.

Figuur 48

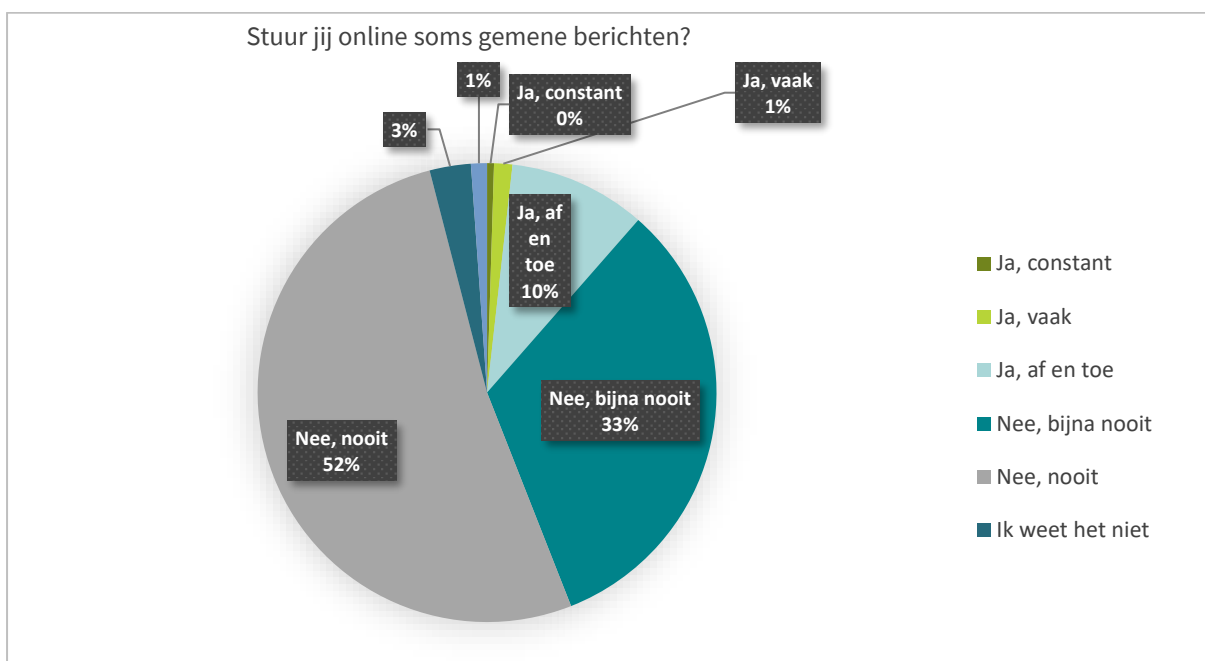
Figuur 50

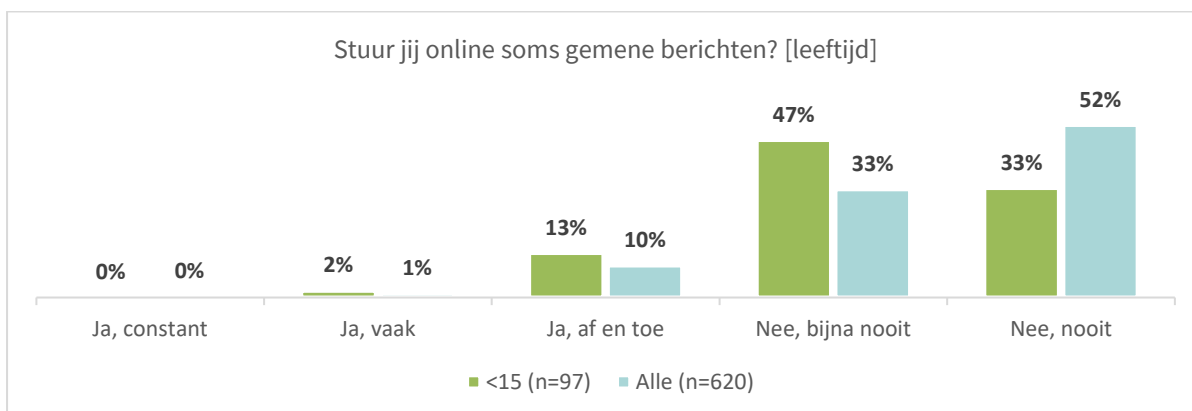
Figuur 49

Stuur jij soms gemene berichten (N= 620)

Op de vraag of Waddisters soms gemene berichten versturen zien we een gelijkaardig antwoordpatroon als op de vraag of ze soms gemene berichten ontvangen. Vier op 5 van de Waddisters stuurt online nooit tot bijna nooit gemene berichten (Figuur 51). 1 op de 10 Waddister zeggen af en toe gemene berichten te sturen, slechts een 1% doet dit vaak. Waddisters rapporteren dus toch iets meer gemene berichten te krijgen dan zelf gemene berichten te sturen. Gelijkaardig met de resultaten dat het vooral de jonge Waddisters zijn die gemene berichten sturen, zien we ook hier dat de jonge Waddisters onder de 15 jaar (Figuur 52) toch meer dan anderen gemene berichten sturen. Hoewel we bij het ontvangen van gemene berichten een groot verschil vonden tussen Waddisters in het BSO (Figuur 53) en de anderen, vinden we dit effect veel minder uitgesproken terug indien er gevraagd wordt of me zelf gemene berichten stuurt. In vergelijken met de anderen geven Waddisters vooral minder aan 'nooit' gemene berichten te sturen. Wel opvallend is dat er nu een grotere groep is die niet weet wat hierop te antwoorden of die liever niet antwoorden. We zien geen betekenisvolle verschillen voor gender.

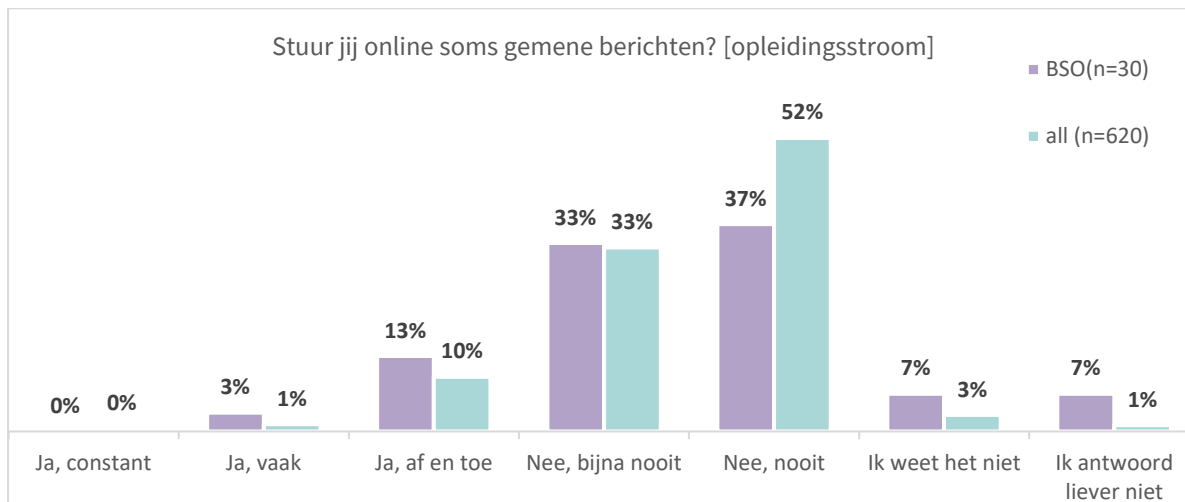

Figuur 51

Figuur 52

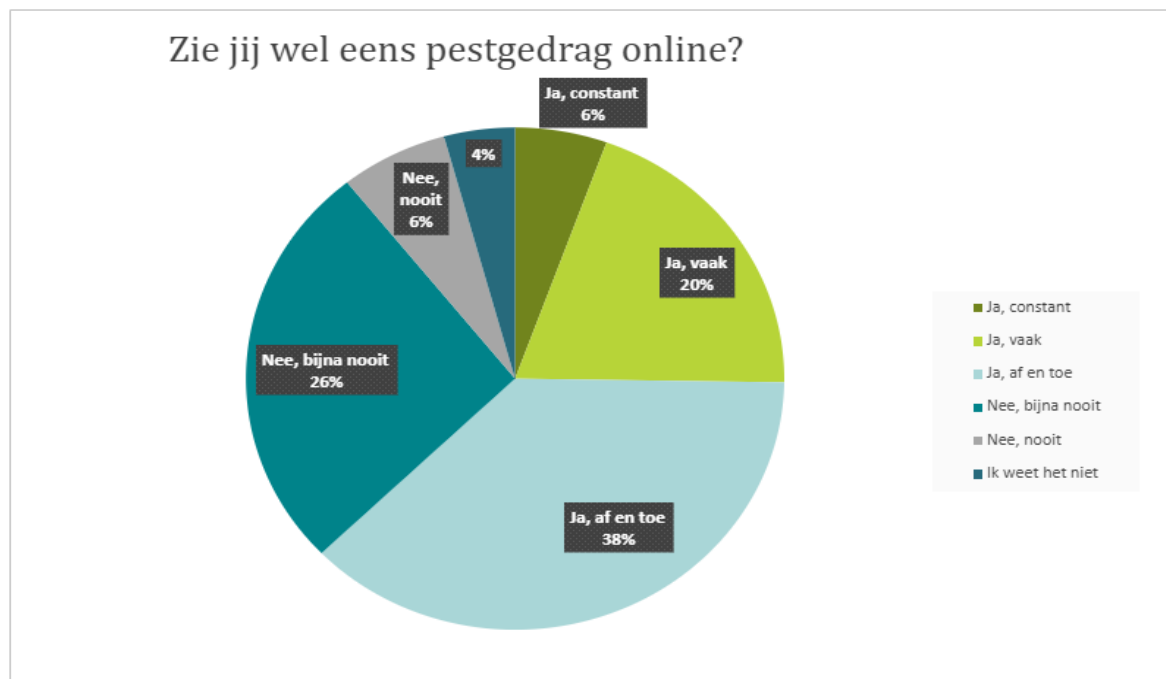

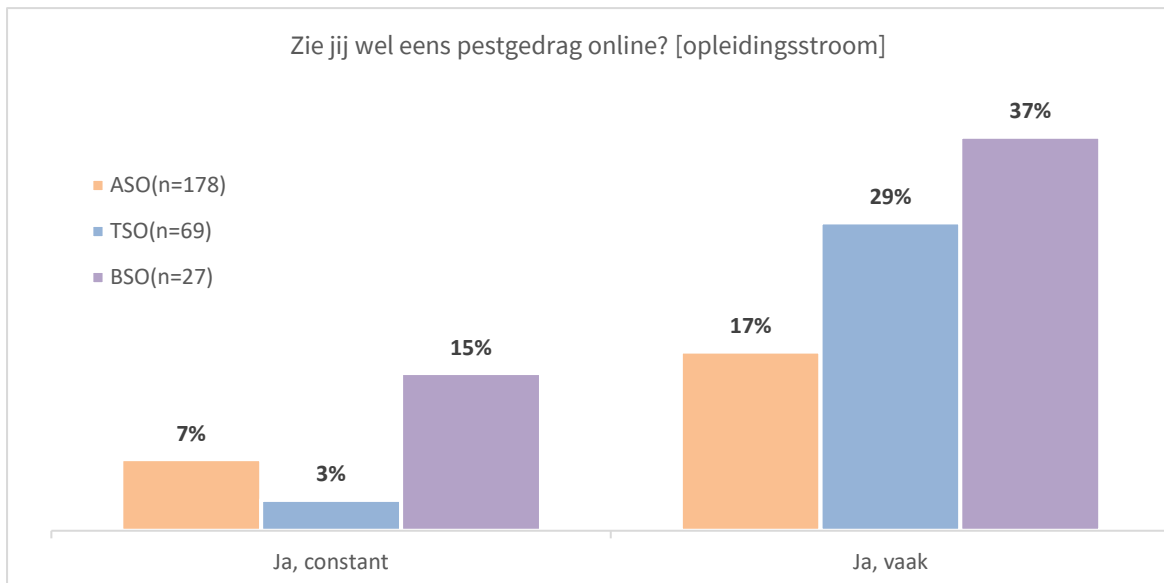
Figuur 53

Zie jij wel eens pestgedrag online? (N=634)

Meer dan de helft van de Waddisters (Figuur 54) ziet pestgedrag online, waarvan 6 % aangeeft dit constant te zien. Meer dan 1/3de geeft echter aan bijna nooit tot nooit geconfronteerd te worden met online pestgedrag. Online pestgedrag zou volgens de Waddisters vaker voorkomen in de opleidingsstroom TSO en BSO (Figuur 55) dan het ASO. We zien geen betekenisvolle verschillen voor leeftijd en gender.

Figuur 54

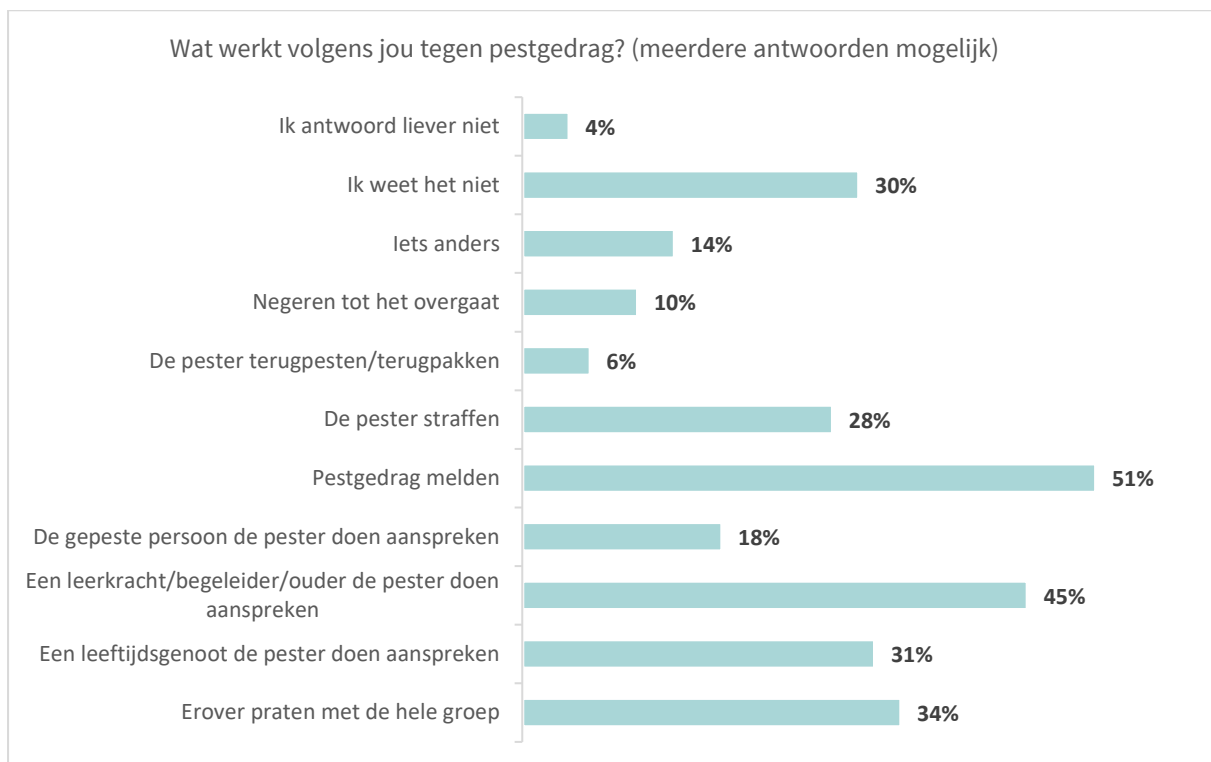

Figuur 55

Wat werkt tegen pesten en pestgedrag

Wat werkt volgens jou tegen pestgedrag? (meerdere antwoorden mogelijk) (N= 580)

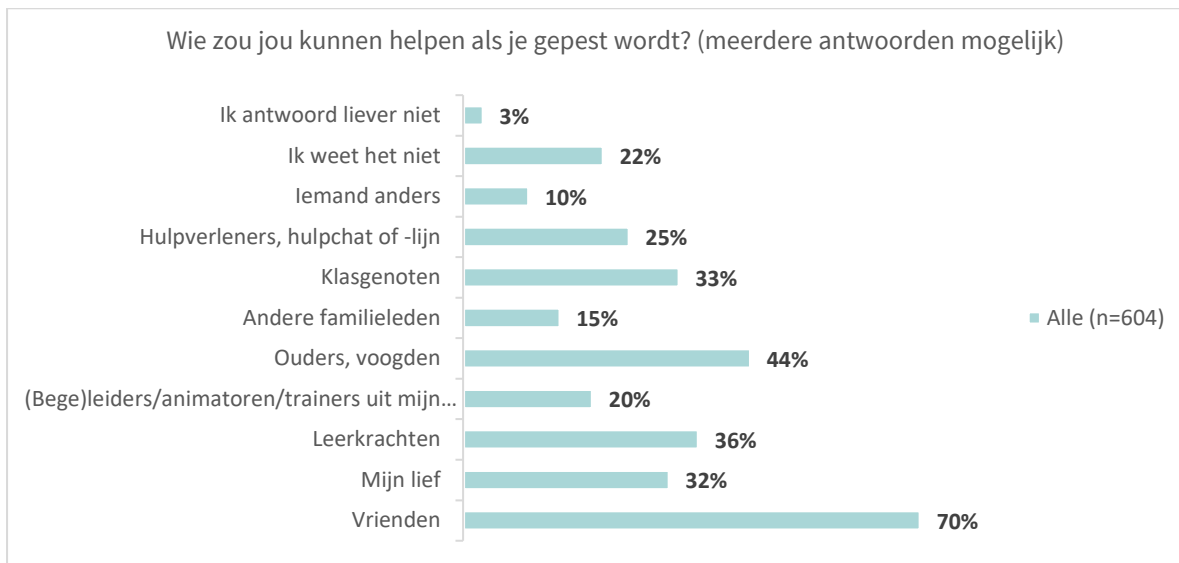
Het betrekken van een volwassene blijkt volgens de Waddisters (Figuur 56) het meest te helpen tegen pestgedrag. De helft van de Waddisters kiest voor pestgedrag melden en/of voor een leerkracht/begeleider/ouder de pester doen aanspreken. Dit wordt gevolgd door erover praten met de hele groep, hoewel hier toch slechts 1 op 3 van de Waddisters voor kiest. Opvallend zegt slechts 1 op 5 Waddisters dat het doen aanspreken van de pester door de gepeste persoon kan helpen. Jammer genoeg geeft ook ongeveer 1 op 3 Waddisters aan niet te weten wat kan helpen. We zien geen betekenisvolle verschillen voor leeftijd, opleidingsstroom en gender.

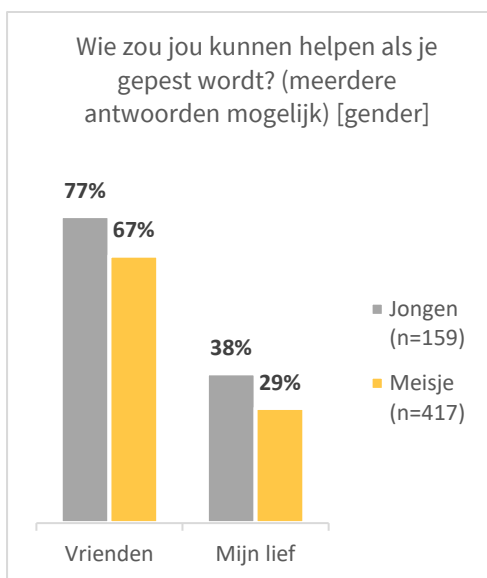
Figuur 56

Wie zou jou kunnen helpen als je gepest wordt (meerdere antwoorden mogelijke) (N= 604)

De overgrote meerderheid, namelijk 3 op de 4 Waddisters (Figuur 57) antwoorden dat vrienden kunnen helpen. Ook ouders, leerkrachten en klasgenoten lijken voor meer dan 1 op 3 van de Waddisters van betekenis te zijn in geval van pesten. Daarnaast zien we dat professionele hulp door 1 op de 4 van de Waddisters als een mogelijke hulpbron wordt gezien tegen pesten. Toch zien we nog een alarmerende groep van 1 op 5 van de Waddisters die niet weet wie hen kan helpen als ze gepest worden. Voor jongens (Figuur 58) lijken de vrienden en het lief net iets meer van betekenis te zijn in een peestsituatie dan voor de meisjes, maar we spreken alweer over een significant maar toch ook klein verschil van 10%. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom en leeftijd.

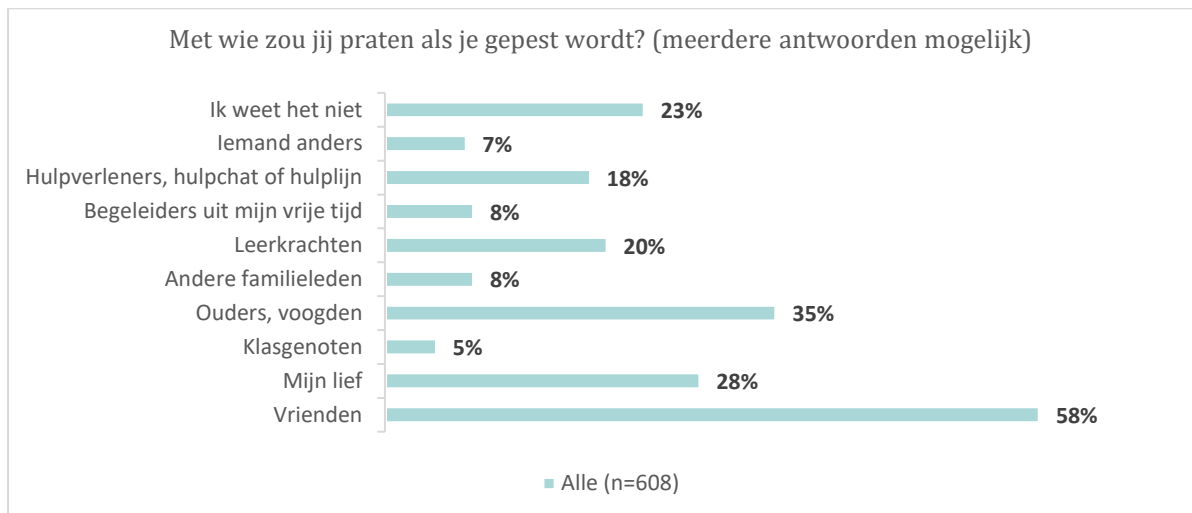
Figuur 57

Figuur 58

Met wie zou jij praten als je gepest wordt? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=608)

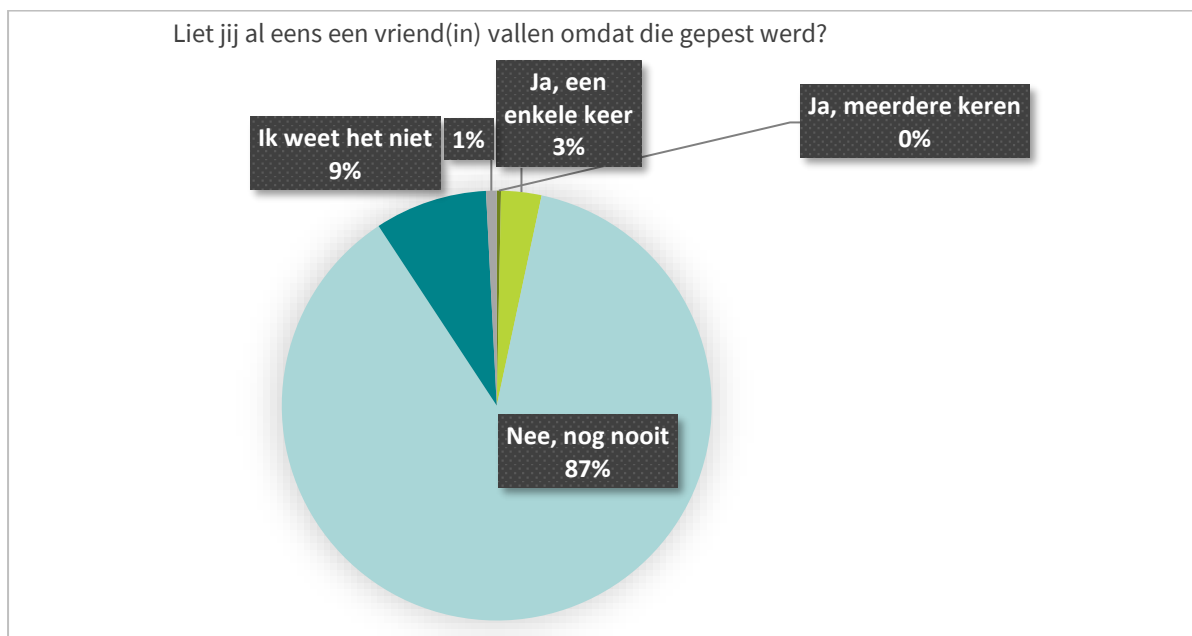
Meer dan de helft van de Waddisters (Figuur 59) zou met hun vrienden praten als ze gepest worden. Een derde zou ook in gesprek gaan met hun ouders. Ook het lief, de leerkrachten en hulpverleners blijken voor een groep van de Waddisters een aanspreekpunt te zijn. Toch blijken 1 op de 5 Waddisters niet te weten met wie ze zouden praten in geval van pesten. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom, leeftijd en gender.

Figuur 59

Liet jij al eens een vriend(in) vallen omdat die gepest werd? (N= 626)

Slechts 3 % van de Waddisters (Figuur 60) liet ooit al eens een vriend(in) vallen, omdat hij/zij gepest werd. De meesten zeggen dit nog nooit gedaan te hebben. We zien geen betekenisvolle verschillen voor opleidingsstroom, leeftijd en gender.

Figuur 60

Bronnen

Colpin, H., & Deboutte, G. (2017). KiVa: Pesten stoppen doe je samen. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek, Kinderpsychiatrie en Klinische Kinderpsychologie*, 42, 85-91.